

3: Boris Blaić o tem, zakaj **kiberseks**
r u l a

5: Ante Kristan: **Č u d o v i t o**
k r a l j e s t v o n o r i h g o b

5: Katja Plut, **K j e r t r a v a n e**
s m r d i p o s v i n c u

6: Alenka Bajec, **U m i r a n j e**
n a o b r o k e

7: Transkultura: **Š i n i v F r a n k f u r t u**, **M a r**
i j a n D o v i ć n a H v a r u

10,11: Samo za v a š e o č i :
p o s t e r J a j e

13: R o k O t o č e c z a s l i š u j e
D J D e k k y j a

15: **P a r k e X t r e m e**

Kraljestvo perverzije

Seks v kiberprostoru je nekaj takega kot smeh pri humorističnih nanizankah. Vloga nasnetega smeha namreč ni le v tem, da nas opozori, kdaj se moramo smejeti, ampak tudi v tem, da se nekdo drug smeje namesto nas. Tako je tudi pri kiberseksu. Le nepoznavalci namreč ob tipkovnici mučijo tudi svoje genitalije, pravi profesionalci uživajo zgolj v črkovnem izmenjavanju skritih fantazij, trdi užitek pa prepuštuje hardveru, softveru ali pa bolj ali manj nedefiniranemu individuumu na drugi strani mreže, za katerega nikoli ne moremo vedeti, kdo je, s kom je in kaj počne s svojim telesom.

Zato se pravi perverznejši v kiberprostoru ne morejo zadovoljiti. (Kiberprostor seveda niso pornografske strani, ki zgolj na računalniški zaslon projicirajo tisto, kar je voajerjem sicer dostopno tudi v drugih medijih.) Pravi perverznejši namreč natanko ve, kaj je objekt njegove zadovoljitve, zato ne potrebuje kibernetičnega vmesnika. Kiberprostor je nasproti temu namenjen »običajnemu« bolj ali manj nezadovoljenemu heteroseksualnemu človeškemu subjektu, ki v njem preizkuša koščke potlačenih fantazij, za katere niti ne ve, čigave so. V tem tudi je osvobajajoči moment novih tehnologij: omogočajo namreč igranje z različnimi seksualnimi vlogami, ki v vsakdanji dolgočasni eksistenci niso možne. Tako uspe tudi nedolžna povezava med sicer neuresničljivo fantazijo in dejansko perverzijo. Seveda je ob tem potrebno sprejeti psihoanalitično teorijo seksualnosti, ki trdi, da človeški spolni nagon ni vnaprej usmerjen k objektu nasprotnega spola in genitalni reproduktivni dejavnosti, ampak se bolj ali manj uspešno organizira prek potlačevanja, preseganja in ohranjanja primarnih »perverznejših« nagnjenj in po celotni površini telesa razporejenih erogenih con. Človek se torej v kiberprostoru lahko sooča z nenavadnimi potmi realnih, a nezavednih erotičnih želja, hkrati pa pušča objekt teh želja nepoškodovan, saj brezno kiberprostora dobrodušno požre še tako novo domisljivo; tisti, ki vstopa vanj, pa vedno pozna minimalni niz pravil, ki tu veljajo. Tako lahko rečemo, da gre pri kiberseksu za neko novo in univerzalno perverzijo, ki preizkuša človeškega subjekta do njegovih skrajnih nezavednih fantazijskih meja, hkrati pa ga pušča v osvobajajoči nedolžnosti.

Neka pesimistična teorija bo nasproti temu seveda trdila, da je to isto brezno tudi in predvsem ogrožajoče: človeška žival je namreč vržena v nek prazen prostor, ki trga še tisto malo osebne gotovosti, kar ji je ostalo v tem raztrganem svetu. Po tej poti pridemo do nekega novega paranoidnega psihotičnega univerzuma, v katerem tako rekoč v vsaki datoteki lahko tiči cel hudič. Eden od bolj realnih vidikov te domnevne katastrofe je seveda tudi nevarnost virusov, ki grozijo, da bodo sesuli celotne ekonomske in državne sisteme. Kibersvet visi na neki mreži, ki lahko človeka popolnoma omreži, po drugi strani pa je vsak trenutek lahko pretrgana v nič.

Spet nekdo drug bo prepričan, da je prav to trganje samogotovosti tisto, ki je pozitivno, saj naj bi namreč bila ta samogotovost kriva za vse tegobe našega sveta, kolikor uničuje vse tisto, kar je zgolj delno, negotovo, pozabljeno ali obrobno. Ti okruški sveta, ki jih ne moremo nikamor umestiti, so tisto, kar naj bi bilo največ vredno in kar naj bi prišlo do svojega glasu v kiberprostoru. K temu se prilepi celotna postmodernističnega vizija razpršenega sveta in zanikanja vsakršne gospodujoče instance. Kiberprostor naj bi nam pokazal pot iz utesnjujočih in vnaprej določenih družbenih in spolnih vlog v neki zlati svet, kjer so vse identitete zgolj začasne in vse ureditve zgolj prehodne.

Ni nujno, da bi bila katera od teh teorij bolj resnična od drugih. V resnici definirajo zgolj različne načine umestitve človeškega bitja v tehničarjem univerzumu. Filozofi se večinoma strinjajo v trditvi, da je gospodstvo tehnike seveda najprej ogrožajoče. Hkrati pa lahko rano zaceli le kopje, ki jo zada: kot dokazuje pojav fašizma, brez tiranije ni možen nikakršen povratek v iluzorični prvobitni naravni svet pristnih medčloveških vezi. Če smo že pri prvobitnih svetovih: v podobni situaciji kot današnji tehnološki človek se je nekoč znašel pračlovek, ko je prvič pomislil, kaj vse lahko stori s kamnom, ob katerega se je spotaknil. A o tem raje kdaj drugič.

Uroš Lubej

Opomba: Članek, kolikor mu to uspeva, se v teoretičnem delu naslanja na eseja Slavoj Žižka: "Realno v kiberprostoru" in "Kiberprostor kot prekoračitev fantazme"

original kopije brez originala

Predstavljamo si Los Angeles leta 2019, kot nam ga kaže režiser Ridley Scot v filmu Blade Runner (Iztrebljevalec, 1982). Gre za velemestno džunglo, ki je bolj vertikalno kot horizontalno urejeno mravljišče. Po eni strani je to mesto sterilnih superkomfortnih "nebeških" nadstropij, kjer visoko nad mestno džunglo, daleč zgoraj, skoraj odtrgan od Zemlje, prebiva vladajoči sloj, v tem primeru predstavniki korporacije Tyrell, ki se ukvarja s proizvodnjo človeku identičnih bitij, tako imenovanih replikantov. Po drugi strani pa je to mesto "babilonskih avenij", nekakšen Chineintown, ekološko smetišče in kaotičen zverek različnih ras. Gre za prostor, ki ga naseljujejo kopije; najprej predmeti, potem živali in nenazadnje ljudje oziroma stvori, ki jih je težko identificirati in prepoznati, ali gre za originale ali kopije. Tu se govori jezik ulice (mešanica japonščine, španščine, nemščine in še česa) in je mrzlo ribo – suši. V interierih in eksterierih postindustrijskega Los Angelesa kraljujejo ekscentrične reklame in "mentalni" glasovi prenašajo reklamna sporočila, ki motivirajo in eksponirajo različne želje oziroma zagotavljajo njihovo realizacijo. To je podoba življenja po zlomu tržno-konzumnega sistema, ko ni več mogoče nikjer kupiti novih izdelkov, ker jih nihče več ne proizvaja, ampak je možno le še posredovanje starih reči. Ceste velemesta se spreminjajo v umazano urbano puščavo, dnevno svetlobo pa je zaradi onesnaženega zraka zamenjal večni mrak. In seveda, tu je še dež.

Replikanti so bili ustvarjeni za težaška in tvegana dela pri raziskovanju in kolonizaciji drugih planetov. So nekakšna "črna živina", izkoriščani kot delovna sila, da bi omogočali višji standard in večje udobje, hkrati pa so tu tudi zato, da bi zabavali, da bi izganjali osamljenost in samoto ter zadovoljevali seksualne potrebe. Paradoks je v tem, ker replikanti človeka prekašajo tako po moči kot po sposobnostih, inteligentni pa so vsaj toliko kot genetski inženirji, ki so jih zasnovali. Če razmišljamo nekoliko filozofsko, bi lahko celo rekli, da so replikanti poskus upodobitve ideje v platonskem pomenu besede, se pravi posnetki ideje človeka. Kot taki so enaki ljudem in so prav tako izvorni kot je izviren vsak človek. Še več, ljudje so po tej plati izrazito inferiorni, saj kot kopije ideala niso najbolj posrečeni in domišljeni, ampak so prej plod naključja in številnih nepredvidljivih povezav, medtem ko so replikanti direktne kopije ideje človeka.

Lahko pa razmišljamo tudi drugače in se navežemo na Baudrillarda. Potemtakem replikanti niso dvojniki, niso le kopije, ampak simulakri, to se pravi kopije brez originala. Niso preslikava človeka in tudi niso poenostavljena realizacija fantazmatične podobe dvojnika. V postmodernistični, postindustrijski družbi, ki jo karakterizirajo simulacija, hipperrealizem, mašinerije imitacije in reprodukcije, serialnost, v "družbi spektakla" so replikanti, katerih cilj je čimbolj perfektna stopnja simulacije, povsem naravna bitja. V tem primeru so replikanti zastopniki postmodernističnega, postindustrijskega subjekta, za katerega je značilno, da je shizofrenični subjekt, ki ne more določiti meja svojega lastnega bitja in je tako čisti in dobesedni ekran.

Damir Skenderović

Prihodnost literature in internet

Konec tiskanih medijev?

Znanilci novih obdobij in futuristični preroki so v evforiji odkritja interneta (spomnimo se, to so bili časi vseh mogočih "koncev") pompozno najavljali konec vseh tiskanih medijev. Toda danes, v času, ko ima vsak resen časopis svoj ažuriran "homepage", ko so vse informacije dostopne na spletu in spletnih časopisih, ko nekateri pisatelji celo knjige objavljajo po netu, tiskarjem posel vseeno cveti kot še nikoli.

Zakaj tako? Želim nanizati nekaj trditev, zaradi katerih sem prepričan, da tiskani mediji, prvenstveno tisti, namenjeni mirnemu kontemplativnemu branju, ne bodo nikdar povsem izpodrinjeni, četudi jih bo napredujoča "cyber kultura" rinila na rob. Začenjam z banalijami, in sicer dejstvom, da je branje besedila na zaslonu bistveno bolj naporno od branja natisnjene besedila, (meritve so pokazale, da je tudi počasnejše). Resnici na ljubo, jasno je tudi, da je bolj prijetno imeti nekaj konkretnega v roki in listati, kot pa klikati na miško in "scrollati". (Tu dopuščam zmoto, morda je že mlajšim generacijam klikanje bolj v krvi). Toda zanašajoč se na lastno in svojih bližnjih izkušnjo, gotovo ne želim brati najnovejšega vohunskega romana na zaslonu, pa če je ta še tako velik in kvaliteten, pa recimo, da ga upravljam z daljincem s postelje ... ne, še vedno bi raje rekel: "Knjigo, prosim!" Zopet pomislek: hm, kaj pa če bodo v prihodnosti izdelki besedne umetnosti kvečjemu še interaktivni; da bom ob romanu gledal še vrhunske spote in glasbo, ki mi bodo pomagali določiti nadaljnjo smer junakovega potovanja po koordinatah zgodbenega prostora? Saj smo baje pometli z romantičnim pojmovanjem genija, ki ustvari nespremenljivo in fiksirano umetnino, prihodnost je pa pač v anonimnem tiskem delu?

In kaj je s časopisi, zakaj oni ne propadejo? Konec koncev je mogoče denimo spletni časopis ažurirati praktično "in real time", takoj, ko se dogodki zgodijo. Gotovo so tu že omenjene "banalije", da je vsaj še naši in starejšim generacijam prijetneje brati (lahko se zavališ v fotelj ali udobno kavarno) nekaj konkretnega. Internet, sploh pa besedila na njem, so v resnici tako neoprijemljiva, da sploh nimaš občutka, da si nekaj prebral (do konca). Poglejmo samo odnos med "pravimi" in "elektronskimi" pismi, pa bomo videli, koliko je pravo pismo v resnici obredno dejanje (tega se prej nismo zavedali) in kako je elektronsko pismo zaradi svoje manjvrednosti kaj malo primerno recimo za "izpoved" ali "velike misli". Prejeti e-mail, v skladu s pravilom, da se ceni količina vložene truda, nikakor nima iste teže kot "pravo" pismo.

Toda če pustimo ob strani težave, ki jih morda lahko pripišemo generacijskim razkorakom in (pre)hitremu napredku informacijske tehnologije, vidim še nekaj pomembnih dejavnikov, ki bi lahko potrjevali mojo misel, da internet ne bo docela izrinil klasičnega tiska. Ena od težav interneta je namreč kvantiteta in t.i. svoboda, kot ji pravijo zagovorniki, oziroma anarhija, kot bi ji lahko rekli nasprotniki. O tej sicer obširni temi v tem kontekstu le to, da o pravi svobodi ni mogoče govoriti, saj je vsaj dostop do interneta globoko socialno pogojen. Pač pa je količina informacij in njihova pogosto zelo sporna kvaliteta tisto, kar resne uporabnike, ki želijo svojemu viru informacij zaupati, odvrta od interneta. Pri nas, ki se malo zavedamo, v kakšno bedno tehnološko zamudo nas je od vlade podprti Telekomov monopolizem pahnil, imamo še tudi problem počasnosti prenosa, ki se le počasi bliža razvitejšim državam. Ampak da se vrnemo k temi: ime časopisa, ki se dokazuje z leti korektnega dela, ime založnika, ki tehtno izdaja svoja dela, oba pa zaradi relativno visokih tiskarskih stroškov dobro premislita, kaj bosta delala, sta nekakšna selektorja, cenzorja; dobrini sicer, ki sta iz nekaj drugih časov, ne današnjih, nezainteresirano pluralnih, ki pa bosta verjetno za nekatere vedno ostala zanesljivejši od muhastega interneta in njegove nekoristne demokratičnosti. Pretenciozno bi bilo reči, da bo tisk ostal varuh kvalitete, morda je to celo zelo napak. Vseeno pa bo, vsaj zaenkrat kaže tako, tisk ostal varuh jezika (če le pomislimo, kaj se s slovenščino dogaja na spletu, ne rabimo dodatnih argumentov) in to je morda dovoljšen argument za mlado državo-nacijo, naše mlado "pleme", kot ga imenuje Uroš.

Vse se pač spreminja, tudi narod nekoč morda hudič vzame. In tedaj bo mogoče internet prečiščen kvalitativno in vsebinsko, ljudstvo pa bo v nezanimivem "realnem" svetu opravljalo le še biološke potrebe. Tiskarji pa ne bodo več tiskali niti novoletnih voščilnic in jumbo panojev - saj, v resnici je tu mnogo več biznisa kot v kakšni literaturi. Dotlej pa jaz pravim: "Knjigo, prosim!"

Marijan Dovič
marijan.dovic@drustvo-dns.si

Internet

Eksplziv dosedanjih družb

Medmrežniki vseh dežel tega sveta danes že lahko izbirajo, pravzaprav križarijo, celo brezcljivo blodijo med v splošnem nepregledno in nehierarhizirano množico internetnih strani, komunicirajo z znanimi ali neznanimi in brezobličnimi od vsepovsod ali celo poslujejo.

A internet navkljub temu, da je globalen medij, ki se ga poslužujejo prebivalci tako rekoč vse zemeljske oble, sveta danes ne globalizira, homogenizira ali uniformira, z internetom, kakršen trenutno je, zemeljski sleherniki ne pridobivajo vsem skupnih vrednot. Nasprotno. Ob asistenci interneta nastajajo družbe, ki jih ne družijo v meje geografskega, političnega ali podobnega obvladovanega in nadzorovanega ožjega prostora zamejene vrednote, temveč jih družijo tiste, ki si jih posameznik, sedeč pred računalnikom v svoji kamri, med neverjetno paletó možnosti v internetnem svetu izbere, jih privzame in ponotrani. Obstoječe homogene, večinoma geografsko strnjene, družbe se zato razgrajujejo. Internet je postal notranji sovražnik, eksploziv dosedanjih družb. Prek njega se strukturirajo nove, drugačne družbe, ki imajo v prostoru nekoncentrirano, po celi zemeljski obli razpršeno podobo. Internet torej razgrajuje in na novo, po svojih zakonitostih sestavlja ...

Glas katerega koli mesije oziroma kakršnih koli vrednot se danes z internetom lahko razširi kamorkoli, le stvar posameznikove odločitve, njegovih preferenc oziroma njegove odprtosti za vplive je, h katerim klika, h katerim pač ne. Strpnost je zato neizbežen mehanizem urejanja odnosa med raznorodnimi, aktivnimi subjekti, nujna paradigma časa, v katerem se internetni svet preliva v realnega ter v njem ustvarja tenzije.

Vendar pa je nekaterim bolj kot ohranjanje odprtosti internetnega sveta in občudovanje razlik pri srcu gotovost in zaprtost. Z vdorom močnega in razploda želnega kapitala v prostor interneta stopa

vanj tudi želja urediti, hierarhizirati ga, usmerjati poti njegovih uporabnikov, jih privleči nase. Internet je v nevarnosti, da postane orodje kapitala ter da se tako v času, ko se ga skuša promovirati in utemeljiti kot neizbežen pripomoček navadnega Zemljana, pravzaprav izoblikuje v njegovega subtilnega sovražnika. Šele nevarna povezava med internetom ter egoističnim kapitalom kot njegovim morebitnim urejevalcem je resnični nastavek za formiranje globalne družbe, za formiranje uniformiranega sveta, ki bi služil ničemur drugemu kot enostavnemu razplodu kapitala.

Predvsem danes, ko na tem področju kapitalu stopa na pomoč tudi politika, vse prevečkrat zgolj njegova oproda, postaja realna nevarnost, da se internet iz prostora svobodne izbire prelevi v orodje indoktrinacije. Skupna želja politike in kapitala je usmerjati oziroma določiti pogled uporabnikov tega prostora. Iz prostora anarhije žele ustvariti orodje diktature. V svetu, kot je internet, je tisti, ki ga obvladuje, sila varen, a ostalim lahko silno nevaren. Tega se kapital zaveda in internet skuša zato obrniti v svoj prid.

Toda kaj nam sploh preostane drugega, kot da se prepustimo toku, sedaj ko internet počasi in vsiljeno postaja nujno orodje preživetja vseh? Morda na površju želja, a v globini pač nuja in strah nas silijo k njemu. Tako je implicitno septembra lani ob govoru v Cambridgeu dejal tudi britanski premier Blair: "Če interenta ne vidite kot priložnost, tedaj vam bo grožnja." Tako je pribil na ušesa zbranim poslušalcem in nemudoma za ženo preko interneta v e-cvetličarni naročil dehteč šopek cvetlic. Nekaj kasneje ga je presenečena prevzela od kurirja.

Tomaž Levičar
341.541@insert.si

Internet je postal notranji sovražnik, eksploziv dosedanjih družb. Prek njega se strukturirajo nove, drugačne družbe, ki imajo v prostoru nekoncentrirano, po celi zemeljski obli razpršeno podobo. Internet torej razgrajuje in na novo, po svojih zakonitostih sestavlja ...

Kjer trava ne smrdi po svincu

Razvoj informacijskega elektronskega ožilja

prinaša s seboj ogromne družbene

spremembe, tako blazno dobre kot

najslabše, ki sprožajo plazove panike

predvsem zato, ker se jih zaenkrat še ne da

vnaprej predvidevati, kaj šele nadzorovati.

Ga bomo uporabili v dobro ali zlo?

Kiberkultura ni več subkultura. Virtualni svet ni navidezen, ampak je izjemno resničen. Nadzora sicer ni, kar ni nujno slabo, samo da imamo ljudje povečini raje staro moro kot pa nove sanje, ki jim še ne poznamo smeri. Počutimo se varneje. Sploh danes, ko je zaupanje v sočloveka na tako joka vredni ravni. Spremembe. Še sami sebi ne zaupamo, da se bomo znašli v novem svetu in uspeli živeti v skladu s tem, v kar verjamemo, ter ohraniti svoja prepričanja živa in zdrava.

Tako kot je razvoj zastavljen, že naši otroci ne bodo šli z nami v nikakršen lunapark na avtomobilčke, še Disneyland bo manj zanimiv kot magične virtualne igre brez meja. Ne bodo se pretepali zunaj s prijatelji & IRC bo njihovo strelišče. Tenis bodo igrali s preljubim PC -jem. Strojna oprema jim bo goljufala čutila in zapeljevanje v virtualno resničnost jim bo pričaralo materin ljubeči objem.

Človeški odnosi v kibersvetu izgubljajo sedanjo obliko in nikomur se ne sanja, ali bodo dobili novo ali bodo zvodeni. Nihče ničesar ne zagotavlja. Posamezniki v kibersvetu so družba točno toliko, kolikor hočejo. Ni vseobvezujočih zakonov, ni strogih pogledov, sploh ni referenčnih skupin, ničesar ni, kar bi človeka zavezovalo bolj, kot hoče sam. Neverjetno. Ali bo družba ostala družba ali bo razpadla v vsesplošen kaos atomiziranih posameznikov?

Na ravni čisto vsakdanjega življenja povprečneža se kot problem pokaže tudi toliko prekriticirano in hkrati hvaljeno izmikanje informacijskega svetovnega spleta nadzoru in cenzuri - nikakršnega sita ni, ki bi ločeval dreke od diamantov. Na internetu lahko kdorkoli objavi kar koli in samo ti sam lahko presodiš, kaj od tega je uporabno. Popolna iluzija je, da bo ati lahko nadzoroval, s kom se hči »druži«, kaj gleda, bere in kaj počne - in možnosti, izvrstne in grozljive, so večje kot kdajkoli.

Si opazil? Vse bolj osvobojeni smo vsake gotovosti. Smo samo milijoni osamljenih ljudi v gigantski globalne ekonomije. V tej tehnološki džungli ne more preživeti vsak - kot že rečeno, dež informacij pade na vse enako, moč pa ne. Dostop do tehnologije še ne pomeni, da nadzorujemo lastno življenje. Ne pomeni, da plešemo z njo in ne za njo.

Ključno vprašanje je, kdo je danes »MI«. Kdo je referenčna skupina? Od kod človek črpa usmeritve in podporo? Vlogo, ki jo je imela za posameznika včasih vas, so kasneje prevzele delovne organizacije: rudarji so se pri delu opirali eden na drugega - jasno, eden sam ni mogel delati - in spletale so se trdne vezi. V informacijski družbi pa rudar izgubi delo v rudniku; slednji postane muzej, on pa sede za računalnik in vstopi kot posameznik na svoje novo delovno mesto: svet.

Morda se jasni ravno na tistem koncu neba, od koder vsi prerokujejo tajfun. Greš kamorkoli. Vzameš mobilni in PC in najdeš kje svoj mali paradiz, lahko sredi komaj obljudenih gora, kjer končno poznaš vse sosede in trava ne smrdi po svincu. Ha!

Katja Plut

Bodi goba

Govorili bomo o spoštovanju in ljubezni do narave. Nobenega ekološkega new age sranja, ampak pripoved o alkaloidih: vznemirljivih, občutljivih substancah, ki jih je mati zemlja tako subtilno in perfidno zapakirala in nam jih servirala v vsakdanji flori in favni. Alkaloidi so osnovne organske spojine rastlinskega izvora, ki vsebujejo najmanj en atom dušika in ponavadi povzročajo določene fiziološke ali psihološke učinke, torej na bolj ali manj jasen način radikalno spremenijo kemijo telesa. Da, to so one, večne izmakljivke, strastne zapeljivke in brutalne uničevalke: droge. Ali raje recimo bolj romantično - psihoaktivne substance, kajti droga je tako grda in stigmatizirana beseda, ki že sama zase iz nezavednega aktivira najbolj črne in peklenske slike trpljenja in razvrata. Psihoaktivne substance torej definirajmo kot tiste snovi, ki spremenijo stanje zavesti uživalca. Te spremembe variirajo od blage stimulacije ob pitju čaja ali kave do močnih halucinacij in sprememb percepcije časa, prostora in samega sebe, izzvanih s konzumacijo določenih vrst gob.

Da ne bo pomote: tu ne bo govora o narkomaniji, odvisnosti in zlorabi drog, kajti drog ne uporabljajo le odvisniki in kriminalci, pač pa že od nekdanjih vse vrste ljudi. Zanima nas njihova bolj univerzalna, deloma znanstvena, deloma erotična, predvsem pa mistična, skorajda religiozna dimenzija. Moj namen ni niti napad na uporabo psihoaktivnih drog niti povečevanje oziroma propaganda uživanja le-teh. Uporaba teh snovi je preprosto prastaro življensko dejstvo. Ljudje so jih vedno jemali in jih brez dvoma vedno tudi bodo. Seveda je vsem znan neverjeten porast uživanja halucinogenov, ki se je iz ZDA po vsem svetu razširil od začetka 60-tih s popularizacijo LSD in odkritjem ritualne uporabe pri mehiških Indijancih. Prepogosto pa se pozablja, da raba psihoaktivnih sredstev rastlinskega izvora sega daleč v preteklost in da je bila že v prazgodovini vezana na religijske obrede in obrede iniciacije. Psihoaktivne substance od nekdanj nosijo auro mistike, tako rekoč božjo auro - ali pa hudičevo, kakor komu. Praktično vse religije in kulti - da, tudi krščanstvo - so v svoji izvorni varianti izrabljale enega ali več v naravi dostopnih alkaloidov. Zelo smiselno: narava (ali pač Bog) nam daje te čarobne snovi v rastlinah, da nas vpelje v svoje kraljestvo, da nam demonstrira svoj nesporni obstoj, da nam vljuje vere in upanja in da nas pripelje do večnih resnic. Kaj drugega kot božje delo bi lahko bil tako čaroben pojav? Kaj drugega kot čudež je prelepa mušnica, ki vsebuje tako potentne snovi, da nam vzbujajo halucinacije, transcendentalna stanja in religiozne vizije?

Čprav je svet psihoaktivnega rastlinja izredno pester in bogat, pa se tokrat za trenutek ustavimo prav pri gobah, ki so zaradi svoje nadnaravne karizme (gobe namreč v biološki klasifikaciji ne uvrščamo niti med živali niti med rastline) in osupljive globalne razširjenosti njihove uporabe kot nalašč za ponazoritev moje teorije večne povezanosti in interakcije človeka in matere zemlje. Gre za neke vrste ikonografijo kolektivnega nezavednega. Ta fungus ima tako bizarno falično pojavo, da kar kliče po glorifikaciji in fetišizaciji. Silhueta gobe je v svoji preprosti popolnosti močna do te mere, da jo nemara lahko postavimo ob bok pra-simbolom tipa krog, križ ali pentagram, le da se manifestira v neki mnogo bolj pasivni in zakriti obliki. Ni naključje, da je slika čudovite rdeče mušnice kot stereotip gobe vtisnjena prav v vsak, še tako mlad človeški um. Vizualna podoba pa prav gotovo ni edina moč, ki jo poseduje ta izjemni primerek gljive. Njeno meso je prepojeno z najmanj petimi različnimi alkaloidi, ki v organizmu povzročijo močne spremembe zavesti od blage omotice do evforije, pospremljene s hiper-intenzivno telesno aktivnostjo in izrazitimi vizualnimi halucinacijami.

Psihoaktivne gobe so razraščene po celotni obli in enako razširjena je tudi njihova uporaba. Večina halucinogenih vrst gob pripada razredu *Basidiomycetes*. Ta opis vključuje rdečo in panterjevo mušnico (*Amanita muscaria* in *A. Pantherina*), številne gobe vrste *Psilocybe* (zelo popularne magic mushrooms), kot tudi manj znane primerke vrst *Lycoperdon*, *Bovista* in *Calvatia*, ki so med ljudstvom znane kot prašniki ali prahovke.

Ritualna uporaba gob denimo pri južno- in severnoameriških Indijancih ali starodavnih Kitajcih in Indijcih je več kot fascinantna, kljub temu pa se posvetimo rdeči mušnici, ki kraljuje na prestolu evropskih čudežnih pridelkov. Čudno in bizarno je dejstvo, da je mušnica pri sibirskih narodih vse do danes uporabljena kot opojno in poživljalno sredstvo, medtem ko ima v Evropi in Severni Ameriki sloves strupene in celo smrtonosne gobe. To prepričanje je seveda zmotno. *Amanita muscaria* v velikih količinah sicer lahko povzroči težje zastrupitve, ki pa se ne končajo s smrtnim izidom, kot to velja za nekatere druge vrste roda *Amanita*, npr. *A. phalloides*, zeleno mušnico.

Načinom uporabe tako rekoč ni meja. Mušnice so konzumirali surove, suhe, kuhane, v raznih alkoholnih ali zeliščnih napitkih, pa tudi kajenje ali snifanje suhih gob v prahu je možno. Nemara je posebnost v zgodovini uživanja mušnice ritualno pitje urina tistih, ki so pred tem gobo použili. Ta običaj se je med plemeni Altajskega gorovja in vzhodne Sibirije lahko razvil zahvaljujoč nenavadni in redki lastnosti dveh v mušnici prisotnih alkaloidov, ki se izločata iz organizma skoraj popolnoma nespremenjena in sta še vedno lahko učinkujoča. To ekstravagantno lastnost ima le še sintetični alkaloid MDMA, popularno imenovan ecstasy, tako da že kar vidim vzhicene rejverje, ki na partyju namesto pregovorne vode cuzajo svoj urin.

Po mnenju nekaterih avtorjev je *Amanita muscaria* najstarejša znana halucinogena rastlina. Od davnine je znana kot magična droga, ki jo v svojih obredih uporabljajo šamani mnogih "primitivnih" sibirskih narodov. Prvič se je za ritualno uporabo izvedelo leta 1730 iz zapiskov švedskega oficirja Von Strahlenberga, ki je bil v Sibiriji zaprt 12 let. Od takrat je znatno število ljudi poročalo o sibirskih čudežnih gobah. Na tem mestu je nujno omeniti ameriškega raziskovalca Gordona Wassona, ki je v 20. stoletju bistveno poglobil dotedanje vedenje o uporabi in sestavi vseh vrst halucinogenih gob. Nenavadne lastnosti mušnice so ovekovečene tudi v literaturi, npr. v *Pismih državljana sveta Oliverja Goldsmitha* ali pa v *Alici v čudežni deželi* Lewisa Carolla, itd. V času romantike naj bi bila po besedah pisatelja Güntherja Grassa ravno mušnica v umetniških krogih vir navdih, ukinjevalka časa in nasprotij. Tudi čarovnice v Shakespeareovem *Macbethu* v kotlu med drugim kuhajo krastačo in mušnice ... Neizpodbitna vloga mušnice v nastanku in razvoju naše civilizacije je zdaj bržkone očitna. V študiji iz leta 1970 John Allegro celo

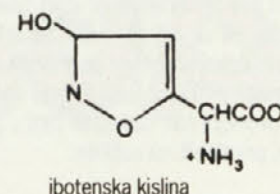
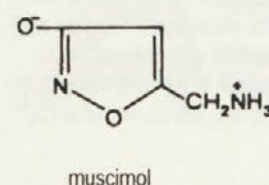
povezuje antični grški kult falosa z oboževanjem mušnice, divji maratonski seks s kozmičnim orgazmom v antičnih bakanalijah pa s psihotropnimi učinki gobe.

Toliko za danes. Kot bi dejali pripadniki sibirskega ljudstva Koryak, preden jo použijete, povejte svoji gobi, kaj želite od nje ...

Do naslednjega privedenja.

Ante Kristan, lekarnar v pokoju

Izoksazolski derivati

Nas bodo aditivi pokončali?

Alenka Bajec

Klinika za pediatrično onkologijo v Düsseldorfu je objavila seznam oporečnih ali zdravju škodljivih aditivov, dodatkov prehrani, označenih na kratko z E. Na policah naših blagovnic najdemo mnoge izdelke, v katerih se skrivajo zdravju škodljive snovi.

V Pravilniku o aditivih za živila (uradni list RS 2-95/200) piše: "Aditiv je vsaka snov, ki se običajno ne uporablja oziroma ne uživa in ne predstavlja običajne, tipične sestavine živila, ne glede na to ali ima hranilno vrednost, se pa namensko dodaja živilu iz tehnoloških oziroma organoleptičnih razlogov v proizvodnji, pri pakiranju, za transport, hrambo ter ima neposredne ali posredne učinke na živilo in postane sestavina živila."

E številka pomeni, da je živilu dodana dovoljena količina dodatkov (od - do); za nekatere dodatke je ta količina maksimirana (največ do). Vsak dodatek ima polno ime, ki pa ga zaradi enostavnega zapisa proizvajalci označujejo s črko E in številko. Tako je polno ime za E 123 - amarant, ki je zelo strupen in prepovedan v Ameriki. Te oznake naj bi bile pri nas po zakonu napisane na vsakem izdelku v slovenščini. Velikokrat pa so prav ti podatki natisnjeni na robovih, pregibih ali kako drugače slabše vidnih mestih. Ponavadi so fonta tako majhni, da jih tudi oseba brez dioptrije težko prebere.

Recimo, da je v nekem izdelku po zakonu dovoljena količina aditivov, ki zdravju ni škodljiva. Ali to pomeni, da lahko uživamo neomejeno količino teh izdelkov brez slabih posledic? Nič ne ve, kako bodo ti aditivi vplivali na nas skozi leta. Težko ali pa celo nemogoče je z raziskavami predvideti posledice pogostega uživanja različnih aditivov in njihovih kombinacij. Zgodi pa se tudi, da razna bolj ali manj oporečna ali zdravju škodljiva živila uidejo mimo institucionalnega nadzora. Rak je vse pogostejši vzrok smrti. Iskanje vzrokov za boleznj v nepravilni umetni prehrani pa še povečuje podatek, da za rakom vedno pogosteje zbolevalo tudi mladi. Oni so tisti, ki jim je najlažje prodati oporečne izdelke. Ne zanima jih, zakaj je čigumi, sladolead ali lizika fluorescenčno zelene barve, zakaj je pijača ali marmelada brez dodanega sladkorja tako sladka. In prav oni so tisti, ki bi uživali te proizvode v neomejenih količinah. Tako nehoti nosijo posledice neprevidnega prehranjevanja.

Živimo v norem svetu. Zmanjkuje nam časa, da bi se ustavili in se pošteno najedli. Mar je to dovolj velik razlog, da nam proizvajalci strežejo z nekvalitetno hrano le, da je dovolj hitro pripravljena? Ali je to dovolj dober razlog, da postajamo nepazljivi in jim tako z lahkoto prodajamo svoje zdravje?

Od posameznika je odvisno, ali bo izbral med izdelki z aditivi. Vedeti pa moramo, da vsak posameznik tvori in sooblikuje celotno izbiro potrošnikov. Ko bomo prišli tako daleč, da potrošniki ne bomo več kupovali izdelkov, ki vsebujejo sumljive dodatke, bodo tudi proizvajalci primorani spremeniti način izdelave in sestavo izdelkov. Zavedati se moramo: samo od izbire potrošnikov je odvisno, kaj proizvajalci in prodajalci servirajo na police!

Spodaj je naštetih le nekaj izdelkov, ki jih je mogoče kupiti pri nas in vsebujejo veliko aditivov. Med njimi so tudi nekateri, ki jih ima že omenjena klinika za oporečne ali zdravju škodljive. Tudi sami bodite pozorni in skrbno izbirajte med proizvodi, kajti naštetih izdelki so le nekateri v morju mnogih, ki vsebujejo aditive.

DODATKI ŽIVALSKEGA IZVORA, ki se dodajajo hrani in kozmetičnim izdelkom

OZNAKA DODATKA **VSEBUJE:**
E 120 kri žuželk
E 161 A živalski glicerol
E 161 B rumenjaki
E 161 G riba
E 326 odpadki milnice
E 422 odpadki milnice
E 430 živalska mast
E 431 živalska mast
E 436 mast
E 471 odpadki milnice
E 472 A surovina živalskega porekla

E 472 B odpadki milnice
E 474 odpadki milnice
E 507 želočna kislina
E 542 kosti/hrustanec
E 570 mast
E 631 meso/ribji ekstrakt
E 904 izločki insektov
E 907 kit/riba
E 920 dlaka/perje
E 1100 trebušna žleza slinavka
E 1105 jajce

DODATKI K ŽIVILOM

(prepis izsledkov Klinike za Pediatrično onkologijo - Düsseldorf)

1. Neškodljivi dodatki:

E 100 - 101, 103 - 105, 111, 121, 130, 132, 140, 151 - 152, 160 - 162,
E 170, 174 - 175, 180, 200 - 203, 236 - 238, 260 - 261, 263, 270,
E 280 - 282, 290, 300 - 303, 305 - 309, 322, 325 - 327, 331 - 337, 382,
E 400 - 406, 408, 410 - 411, 413 - 414, 420 - 422, 440, 471 - 475, 480

2. Sumljive snovi

E 125, 141, 150, 153, 171, 172, 173, 240, 241, 477

3. Nevarni dodatki:

E 102, 110, 120, 124

4. Zdravju škodljivi

o črevesne motnje: E 220, 221, 223, 224
o prebavne motnje: E 338, 339, 340, 341, 450, 461, 463, 465, 466
v pakiranih sladoleh: E 407
o kožna obolenja: E 230, 231, 232, 233
o uničije vitamin B12: E 200
o zvišuje holesterol: E 320, 321
o draži žilce: E 311, 312
o vnetje ustne votline: E 330 - povzročča raka

5. Dodatki, ki povzročajo raka:

E 131, 142, 210, 211, 213, 214, 215, 216, 217, 239

Pozor: E 123 je zelo strupen in prepovedan v ZDA!

foto: Borut Peterlin

V obvestilu je še zapisano, citiram: "Prošnja za vsakogar: Uporabljajte to obvestilo ali ga nekam obesite. Gre za vaše zdravje in zdravje vaših otrok. Preprečite uporabo teh dodatkov s pazljivo izbiro proizvodov. Zapomnite si: kupec določa kakovost proizvodov. Razmislite o vašem zdravju in zdravju vaših otrok!"

PROIZVOD	PROIZVAJALEC	DODATKI
COLA	MERCATOR; Slovenija	E 150D, 330, 338
ORANŽADA	MERCATOR; Slovenija	E 160A, 211, 300, 414
FACA - pijača	RADENSKA; Slovenija	E 120, 124, 202, 211, 300, 330, 331, 412, 440
LEDENI ČAJ	PIVOVARNA UNION; Slovenija	E 300, 330
MARGARINE LIGHT	REMA	E 160A, 202, 306, 330, 471
RAMA - margarina	UNILEVER; Madžarska	E 160A, 202, 322, 330, 471
COOKIES - piškoti	BURTON'S BISCUITS; Velika Britanija	E 322, 450, 500
EVIKALIPTA - gumi bonbon	ŠUMI; Slovenija	E 141, 330, 331, 440
VISOKI C	ŠUMI; Slovenija	E 100, 120, 141, 330, 163
TROLLY-HAPPY BEARS DAY	MEDERER; Nemčija	E 104, 124, 131
COBANA - sladolead		E 160 A, 162, 401, 407, 410, 412, 471
LEMONCELLO e agrumi (sladolead)	UNIOGEL S.N.C.; Italija	E 102, 104, 110, 124
LAHKA BELA KEPICA	LEONE	E 339, 401, 410, 466, 471
TWO TO ONE - pop gum	OLIMPIADOS; Španija	E 120, 133, 322, 903, 904
ORBIT - za otroke - roza	WRIGLEY; Francija	E 120, 320, 420, 421, 422, 967
ORBIT - jabolko	WRIGLEY; Francija	E 171, 296, 320, 414, 420, 421, 422, 903, 951, 965
ICE WHITE	WRIGLEY; Francija	E 320, 322, 420, 421, 422, 500, 965, 950,
HUBA BUBA	WRIGLEY; Francija	E 100, 120, 320, 322, 330, 422
HALS	WARNER LAMBERT; Velika Britanija	E 124, 132, 270, 325, 330, 332
HAIR TATOO LOLIPOP	ZETA ESPACIAL; Španija	E 100, 120, 270
MOUSSE STRACCIATELLA	RUF; Nemčija	E 472 A - živalskega izvora
SCHLAG PENA	Dr. OETKER	E 101, 160 A, 263, 401, 407, 450
LIEGEÖIS - puding s smetano	ZOTÉ; Nemčija	E 120, 407, 410, 412, 472 B
MINI BOX - topljeni sir z gobami	GRUNLAND	E 339, 341, 450, 452
YOGHURT - saladni preliv	REMA	E 270, 385, 412

Ekološka tržnica v Novem mestu

Ste že sili sintetičnih vitaminov? Se vam zaradi herbicidov pojavljajo izpuščaji in neprijetno srbenje v predelu dimelj? Se vam občasno dozdeva, da ima solata okus po polietilenih, karkoli že to je? Imate problematično spolno življenje?

Če ste vsaj na eno izmed zgornjih vprašanj odgovorili pritrdilno, je skrajni čas, da pričnete jesti bolj zdravo hrano. In ne boste verjeli, le-to je po novem mogoče dobiti tudi v Novem mestu. Na novomeški tržnici namreč od septembra dalje obratuje ekološka tržnica, kjer lahko vsak petek kupite ekološko in biološko neoporečno hrano.

Kot je v teh krajih že v stari navadi, potrebuje vsaka novost nekaj časa, da se je ljudje navadijo in tako tudi ekološka tržnica za zdaj kaže dokaj skromno podobo. A kot je zatrdil edini prodajalec tistega petka, je ljudi zmeraj več. Še več pa bi jih verjetno bilo, ko bi prodajni čas raztegnili tudi v popoldanske ure ali nemara vso reč prestavili na soboto.

Zaenkrat lahko kupite več vrst sadja in zelenjave pa tudi pšenično in pirino moko, medena peciva in kruh. Skratka več ali manj iste stvari, kot se dobijo pri ostalih branjevkah, vendar s to razliko, da je vse pridelano v ljubečem odnosu z naravo brez uporabe življenju sovražnih snovi. Kar med drugim pomeni, da se ne uporablja nikakršnih škropljiv, za pognojitev se kmetje poslužujejo

organskih gnojil kot sta kompost in živalski gnoj, vzreja živali pa poteka brez intervencij v smislu umetnega pospeševanja rasti. Kmetije, ki pridelujejo in prodajajo tako hrano, so ekološke kmetije, saj ne obremenjujejo okolja, še več; lahko celo govorimo o aktivnem varovanju okolja. Med seboj se povezujejo v osmih regionalnih Združenjih ekoloških kmetov, krovna organizacija pri nas pa je Zveza združenj ekoloških kmetov Slovenije. Ta organizacija, v katero je vključenih preko 350 ekoloških kmetij, usmerja in razširja ekološke načine kmetovanja in pridelovanja hrane, potrjuje kmetije kot ekološke in nad njimi izvaja nadzor, ki temelji na mednarodnih standardih IFOAM (International Federation of Organic Agriculture Movements).

Vsaka kmetija dobi v tretjem letu ekološke pridelave pravico prodajanja svojih izdelkov pod kolektivno znamko BIODAR. Odslej lahko tudi v Novem mestu poiščete pridelke s tem logotipom, ki vam zagotavlja, da boste v primeru nakupa dobili povsem zdravo in neoporečno hrano, za katero niso porabili tone in hektolitrate kemikalij.

Dober tek vam želi
Matjaž Brulc

(Če boste po daljšem obdobju prehranjevanja z zdravo hrano še vedno pozitivno odgovorili na eno izmed zgornjih vprašanj, je edina rešitev ta, da zamenjate partnerja.)

foto: Tomaž Grdin

DOSEŽI SVOJE CILJE,

KER ŽIVLJENJE NI KEKS

KREK'R - DIJAŠKI IN ŠTUDENSKI TEKOČI RAČUN KREKOVE BANKE

Saj veš, kako danes stvari stojijo; denar ni vse v življenju, je pa veliko. Je nekaj, kar ti pomaga uresničiti cilje. In ko si mlad, jih imaš veliko! Pa kaj ti razlagam, saj sam veš, kako fajn je, da lahko dvigneš keš kadarkoli, da ga obračaš po svojih željah in da si ga lahko sposodiš, tudi za kaj večjega. Fajn je, da imaš malo plastike v žepu... **Za velike in male cilje!**

KREKOVA BANKA

ŠOLA RISANJA ZA ARHITEKTE

priprava na sprejemni izpit na Fakulteti za arhitekturo

RIC Razvojno izobraževalni
center Novo mesto

1 PRIČETEK V 2. POLOVICI NOVEMBRA

2 Razlaga črte, kompozicije in perspektive, kreativne naloge, 24-ur tečaja, ki bodo arhitekto pripravilo na kreativni del sprejemnega izpita. Izkušnje in priporočila nekdanjih tečajnikov, danes pa uspešnih študentov arhitekture.

Prijave zbiramo na RIC Novo mesto, Novi trg 5, 8000 Novo mesto in na telefonskih številkah: 07/332 63 19 in 07/332 63 41.

FOTO ASJA

Ohranjamo vaše spomine

Glavni trg 15, Novo mesto (068) 372 870
Novi trg, Novo mesto (068) 323 366
Trg svobode 9, Sevnica (0608) 41 196
Tržnica pod uro, Zagorje (0601) 68 510

Rumeni tisk in

Ponovno srečanje študentskih medijev na Hvaru

"infotainment":

Odločitev organizatorjev, da začnejo prirejati mednarodni plenum mladih novinarjev na Hvaru, in sponzorjev, da ga podprejo, je gotovo modra politična poteza, če verjamemo, da so zadovoljni tuji (bodoči) novinarji eden najuspešnejših dejavnikov promocije Dalmacije, fiksne ideje, ki se je, podobno kot pri nas, globoko zasedla tudi v besednjak hrvaške politike. Odlično izbrana je tudi tema, saj je rumeni tisk gotovo ena od tistih, ki so v zadnjih letih ključne, ko govorimo o medijih in njihovi družbeni vlogi. Le škoda, da delovni del srečanja ni prinesel omembe vrednih rezultatov.

V osnovi nimaš kje zgrešiti, na "sunčanom Hvaru" (letos začuda ne najbolj) je človek prizadevnim organizatorjem vnaprej pripravljen odpustiti vse napake, v bratskem "patosu" med nazdravljanjem z odličnimi in brezplačnimi županovimi vini v znameniti hvarski "loggi" pa dejansko pomisliš, da je zadeva perfektna na vseh nivojih in da bolje sploh ne bi moglo biti. Ob strani puščajo zabavo in splošno odlično atmosfero na srečanju, pa velja vseeno reči nekaj o resni temi, ki je morda izzvenela v prazno, pa je gotovo vredna kake besede, če ne kar temeljitega razmisleka.

Kaj je rumeni tisk, kot ga vidijo letošnji predavatelji? John Ryan, angleški novinar in dolgoletni sourednik Guardian, je predstavil angleško situacijo, kjer imamo na eni strani t. i. »quality press« (Guardian, Times, Daily Telegraph ...), ki skupaj dnevno prodajo okrog dva milijona primerkov, na drugi pa tabloide, t. i. rumeni tisk ali »red tops«, kot jih je moč poimenovati po rdečih kričečih naslovih. Sun, Star, Daily Mirror in ostali skupaj prodajo kar deset milijonov primerkov. Njihova značilnost je ta, da zanje pišejo večši, kvalificirani novinarji, načeloma igrajo na čustva, ne izmišljajo pa si zgodbe in večinoma ne potvarjajo dejstev. Pač pa je računalniška analiza pokazala na zelo skromen besednjak (rumeni tisk uporablja le 600 besed, praviloma najdaljše so trizložne), najpogostejše besede pa so "win", "free" in "sex". Ryan ocenjuje te angleške tabloide v prvi vrsti kot marketinško vajo, potencialni problem pa vidi v tem, da imajo veliko politično moč.

Drugače ameriška novinarka Sherry Ricciardi, ki meni, da se meje med tabloidi, kot ona imenuje precej sporne tednike z ogromnimi nakladami (National Enquirer, The Star, The Globe ...) in t. i. "mainstreamom" (npr. New York Times, Washington Post ...), brišejo, ta kontaminacija pa je za novinarje zaskrbljujoča. In kaj ona vidi kot sporna in zaskrbljujoča sredstva rumenega tiska: to je predvsem pretiravanje, senzacionalizem in celo izmišljanje zgodbe vse do popolnih laži in nesmislov; pravi "infotainment", zabavaj z

novico, pa če je res ali ne; na primer resna reportaža o "vesoljcih, ki so pojedli mojega otroka". No, takih neumnosti si "mainstream" ne privoščiti, gre pa čez rob ob primerih, kot so Diana, Clinton ali O. J. Simpson.

Če pustimo ob strani evropske šale o butastih Amerikancih, ki jim lahko pač vse serviraš, je treba le pripomniti, da oba predavatelja očitno nimata enakih pojmov o tem, kaj je rumeni tisk, pa tudi konceptualno je primerjanje dnevnikov s tedniki malo sporno. Še več zmede so v razpravljanje vnesli z lastnimi razprtiji močno obremenjeni Hrvatje, ki so »rumenost« tiska videli predvsem v senzacionalizmu in nekorektnem poročanju, napakah in izkrivljanju dejstev; obenem smo bili slušatelji v ob primerih iz hrvaških medijev tudi presenečene priče zanimivim vdorom v zasebnost politikov in fotografijam samomorilcev, visečih s kakšnega mosta (mimogrede: fotografij samomorilcev iz pietete do družin v večjem delu Evrope ne objavljajo), ob katerih smo bili znova prisiljeni soočiti se z eno od večnih dilem novinarstva, vprašanjem etične meje.

Brez dvoma je nekorektnost, tako v političnem, znanstvenem in vsakem smislu, problem novinarstva, vreden obravnave. Toda neuradni pogovori med udeleženci so dali temelje za malo drugačno, sociološko bolj produktivno mišljenje "rumenega", ki je morda še najbližje Ryanovemu, ki je med drugim poudaril čustveni naboj, ki ga nosi večina člankov v rumenem tisku. Ker menim, da je slovenska situacija v mnogočem podobna angleški, skušajmo mejo med "quality" in "popular" potegniti kar s primeroma iz iste hiše, Delom in Slovenskimi novicami. Kot rumeno pri Novicah bi bilo mogoče označiti senzacionalizem, težnjo po "infotainmentu", torej novica naj bralca predvsem zabava, neskončne čustvene zgodbe o dražljivih umorih, zlorabah, ropih, sodnih procesih. Tudi analiza besedišča bi verjetno pripeljala do ugotovitve, da se uporablja malo besed, pa še te so kratke.

V razmišljanje o rumenem tisku moramo seveda pritegniti širšo medijsko situacijo in si ogledati tudi revije, tednike, mesečnike, priloge, pa specialne revije in recimo zelo močan "ženski tisk", na katerega me je opozoril ruski kolega Pjotr, ki jih tudi pri nas ne manjka - revije z dijetami, psihološkimi in dermatološkimi nasveti ipd. Če na rumeni tisk gledamo kot na nek legitimen (stranski) produkt sodobne civilizacije, je smiselno, da ga opredelimo kot tisti tisk (seveda lahko ta koncept gladko prenašamo tudi na radiodifuzne medije in internet), ki se odmika od prikazovanja problemov na splošnejši in tudi bolj poglobljeni ravni, odreka se analitičnosti in namesto razuma apelira na čustva. Bistvena je selekcija snovi (in ne toliko izkrivljanje in potvarjanje dejstev), namesto problemov razvedrilo, seks, šport in humor, namesto javnosti zasebnost, namesto pomembnih dogodkov, recimo protiglobalizacijskih demonstracij ali zaostrene lakote v Afriki, obširno obravnavanje afer iz zasebnega življenja zvezdnikov. Nepomembneži postajajo pomembni, neko streljanje brezveznega psihopata v tem sistemu brez težav preglasi permanentne probleme v šolstvu. Ni moja stvar, da bi sodil, ali so politiki in gospodarstveniki v resnici pomembnejši od pevcev, igralcev in princih ljubezenskih avantur in bi se moral okoli njih vrteti tudi »kvaliteten« medijski svet, toda dvoma o tem, da ravno pozornost medijev nekaj, kar bi lahko bilo na margini (bi v tem primeru naša civilizacija še ostala, kar je?), prinaša v središče, ni. Je to poneumljanje, priprava na slabe čase nezaposlenosti in izrinjenosti vse večjih družbenih skupin, ki jih bodo zabavala taka »rumena« občila, kot napovedujejo zli preroki globalizacije?

Hvarska konferenca se je, kot je bilo jasno že v izhodišču, lotila pretrdega oreha, saj kakšnega razumnega izsledka ali konsenza ni prinesla. V resnici ga niti ni mogla, saj je smisel tovrstnega druženja predvsem navezovanje študentskih stikov, nabiranje izkušenj, kresanje novih idej in seveda zabava.

Marijan Dović
marijan.dovic@drustvo-dns.si

Frankfurtski knjižni sejem

Uvod

52. frankfurtski knjižni sejem. Največja knjigarna na svetu. Kamor slej ko prej pridejo vsi, ki so na kakršenkoli način povezani s papirjem. OK, Paloma verjetno ne pride ... Tam so celo založbe iz držav, za katere na primer niti slišal nisem, čeprav to več pove o meni kot o teh državah. Tam je, recimo, Jugoslavija, nasproti nje pa, saj ne boste verjeli, Kosovo. Delajo se, da se ne poznajo. Oziroma, da se ne vidijo. Obiskani so pa oboji enako ...

Zamisel

V Novem mestu imamo založbo, ki se imenuje Goga. Sicer se še opoteka na negotovih nožicah, a vse kaže, da se bomo kmalu skobacali iz plenic. Zato je Gregor briljantno povezal nekaj dejstev in izrazil idejo, da bi tudi Gogovci odšli na sejem. Gregor je direktor, za tiste, ki tega še ne veste. Ideja je bila torej nemudoma podprta.

Zaplet

Frankfurt je daleč. Ampak res daleč. Na pot smo z avtomobilom okoli polnoči odšli trije: Gregor Macedoni, Borut Benetton (ki študira fotografijo v Toscaniji v Fabrici in je šel gor malo zase, malo pa tudi zato, da se je Goga lahko pohvalila z njim) Peterlin in jaz, Šini, šofer. Nekaj ur je šlo še kar v redu. Ceste široke, brez prometa, hitrost neomejena. Gregor je sicer na zadnji klopi zelo kmalu zaspal (on je direktor, sem to že omenil?), a je vsaj BB zdržal skoraj do štirih zjutraj, preden je omagal. Ko sem omagal tudi sam, sem zaustavil na parkirišču. Zaklenil vrata (da nas kdo ne ukrade) in skoraj zadremal, ko nas je že budil tovarnjakar, katerega sem zaparkiral in je želel ven. Vožnjo je nadaljeval BB, ki je sicer kar OK voznik, ima le to napako, da mora med šofiranjem zelo glasno poslušati kasete in si pri tem še glasneje popevati. Poskusite zaspati ob tem ...

Zaplet I

Frankfurt. Medtem sem šofiranje spet prevzel sam. Napaka. Iščemo ulico to in to. Jo najdemo, a ni pravo naselje. Kaj me pa pustite za volan. Ustavim pri neki trgovini, da vprašamo za pot. Gregor odpre vrata in se z njimi nehote dotakne parkiranega golfa. V katerem sedi nemški japi. Hoče denar, hoče marke. Jih sicer imamo, a ne damo. Gregor mu zelo mirno dokazuje, da ni niti praske. Ne pomaga. Ko imam dovolj, stopim ven in zahtevam, naj tip pokliče policijo. Odide proti trgovini in se vrne, kao, ni telefona, dajte raje denar, preden jo zares pokličem. Pod nos mu pomolim svoj mobilni. Minili so časi, ko smo se balkanci bali policije in nismo imeli mobilnih. Saj smo vendar iz zelo uspešne, razvijajoče se slovenske založbe. Tip odneha, a si vseeno zapiše registracijsko številko. Naš BB pa pofotografira njegovega golfa okrog in okrog, za dobro mero še japija in njegovo soprogo, ki se celo nasmehne. Ej, bejba, saj te ne slikamo za naslovnico. Evo, zmagali smo.

Zaplet II

Najdemo herr Kima, ki ima penzijo, v katerem so tudi naši prijatelji iz Beletrine. Tukaj je bilo zapletov kar nekaj. Her Kim je samo mislil, da zna govoriti nemško, Beletrinovci so pa mislili, da smo prišli odločno prezgodaj.

Razplet

Gogovci suvereno zakoračimo na sejem, a nam ob pogledu na ceno vstopnice zastane korak. Ampak, saj mi smo vendar samo majhna, šele razvijajoča se slovenska založba, ne pa Generalmotors inc. Ali pa Beletrina, na primer. Borut privleče novinarsko izkaznico časopisa Park. Gregor jim za dobro mero vrže še posetnico iz časov, ko je bil predsednik študentske vlade. Naj ljudje vidijo, s kom ali čim imajo opravka. Hej, Nemci so zakon. Dajo nam tri novinarske izkaznice. Brez težav. In vsi trije z njimi hodimo kot petelini po gnoju, še celo, ko gremo v mesto na večerjo jih ne snamemo. Mi smo press. A bo kaj ceneje? Ne bo ...

Zgodba

Hodimo po sejmju, se predstavljamo, predvsem razstavljavcem v slovenski ulici. Vse, kar jim lahko pokažemo, je zadnja številka Parka. Ampak nova številka je tako enkratna, da nama ni nerodno. Predvsem pa je Gregor profesionalac, res. Nikoli ne odneha. Sam jim, tudi največjim, zastavi le eno vprašanje: Koliko slovenskih avtorjev na leto izdate? Odgovori so fascinatni, dokler ne preciziram: Koliko slovenskih avtorjev, ki še vedno hodijo na dveh nogah, izdate na leto? Odgovori so si dokaj podobni: Med tri in pet. Ejga, mi smo mlada slovenska založba, ki sploh nima štanta na Frankfurtu, a vas že šišamo. Kaj sploh počnete gor, lepo vas prosim?? Edina svetla točka so Beletrinovci. Res. Gor so privlekli svoje avtorje, oblikovalke, urednike, hišno trebušno plesalko ... In jabolka. In šnopc. Pred njihovo stojnico je bila največja gneča. Ljudje so nabirali jabolka in si ogledovali lične knjige, s šnopcom pa so jih zasvojili, da so se kar naprej vračali. Esad Bahačić - Bahačić, je zabaval ves kvart, Nina Kokej je kot cirkuški ceremonialmojster vabila ljudi, Mitja Čander je bil non-stop obkrožen z lepoticami (menda z bodočimi Beletrinkami?), gospod Brlek je resnega obraza sklepal pomembne dogovore, Šteger pa je kot marljiv pastirček pred štand priganjal tuje avtorje, da so v mikrofon brali svoja dela ...

Zaplet III

Gregor nas priganja, da me noge boljše nekje pri riti. Res. Ne zmanjka mu energije. Če mi kje na kakšnem poslovnem razgovoru pozornost za hip odlebdim drugam, me že po direktorsko vpraša: Gospod urednik literarne zbirke, a poslušate? Moram povedati, da se na stolu kar podzavestno zravnjam in roke naslonim za hrbet, kot v prvem razredu. Čudno pa je, da enako reagirajo tudi ljudje na drugi strani. A to ni zaplet. Zaplet nastopi vsakič, ko se s sejma vračamo k herr Kimu in frau Kim. Začnem voziti pri smerokazu Frankfurt-sever 15 km, ob smerokazu Frankfurt-jug 20 km me pa že malce zaskrbi. Navigacijo vzameta v roko direktor in BB in v kakšni uri smo pa res že spet pri začetni tabli Frankfurt-sever 15 km, da se lažje orientiramo. In tako vsak dan ... Dolgčas nam res ni. Enkrat BB celo takega spusti v avtu, da moramo parkirati za par minut in se sprehoditi, da se zadeva razkadi.

Razplet II

Sejem se konča ob sedmih. Z Beletrinovci gremo na večerjo, potem pa domov. Do parkirišča se peljemo z brezplačnimi avtobusi. Napotimo se vsak k svojemu vozilu. Zmenjeni smo, da se dobimo pri podvozu. Ampak, ja, ta razplet je tudi majhen zaplet. Hodimo kakšno uro in pol, preden najdemo naš avto. Častna beseda. Kar solze so mi šle na oko, ko smo ga končno zagledali. Sem mislil, da sploh nisem sposoben takšnih čustev. Gregor je rekel, da raje vidi, če se zgubim jaz, ker ga potem ne bolijo noge, kot če se zgubi BB. Beletrinovci nas seveda ne čakajo. Sami gremo v center, da povečerjamo in končno odidemo domov. Parkiram, saj ne boste verjeli, v balkanski četrti. Zdaj vem, zakaj balkancev nihče ne mara. Tako strah me že dolgo ni bilo, pa sem se sprehajal po osvetljenem mestu, po glavni ulici.

Zaplet IV

Indijec nam prijetno obleži v želodcu. V trgovinici kupimo še sok, ker vemo, da nas bo kmalu zažejalo pa začinjemo hrani. Nismo se motili. Ko po 60 kilometrih ugotovimo, da vozimo v napačno smer, pijače ni več. Evo, priznam. Frankfurt smo zapustili popolnoma in sem mislil, da so vse težave za nami. A sem se motil. Ker sem okoli štirih zjutraj omagal in za volan spustil Boruta Benettona Peterlina. Ki si je na bencinskem servisu kupil Red Bulla in potem pohodil plin. Iz Slovenije smo šli čez karavanški predor, v Slovenijo smo se vračali pa čez Maribor. Avstrijskemu cariniku smo ponujali denar za predornino, on pa je od nas zahteval le potne liste. In smo potem vse do Maribora čakali, kdaj bomo zapeljali čez karavanški predor. Kaj naj rečem? Smo le mlada, še ne povsem izkušena založba. A smo na pravi poti ...

Zaključek

Še dobro, da je Frankfurt po Frankfurtu v Ljubljani. Se ne bomo izgubili. In imeli bomo tudi že kaj pokazati. Le pridite. Ne bo vam žal. Da o Frankfurtu drugo leto niti ne govorim. Samo šoferja zamenjamo in smo zmagovalci ...

Damijan Šinigoj, urednik, založba Goga
fotografije Borut Peterlin

Zmenjena sva bila v Gogi...

Knjigarna Goga, Glavni trg 6, Novo mesto, 07 393 08 02

Jaja :: Jinx

Avtomobili

Novogoriški Avtomobili so ena izmed slovenskih skupin, ki že kar nekaj časa plovejo po glasbenem morju. Ob njihovem koncertu v LokalPatriotu je njihov pevec Marko Vuksanovič v pogovoru nanizal naslednje misli.

Avtomobili ste skupaj od leta 1982, tako da lahko rečemo, da ste kar ena bolj zrelih skupin v Sloveniji. Kakšen je sedaj pogled nazaj, ko lahko rečete, da imate za seboj že neko kariero?

Torej, če smo zadovoljni s svojim delom? V principu smo zadovoljni. Žal nam ni za nič, kar smo naredili. Ko počneš nekaj, potem sproti ugotavljaš, če si kaj naredil narobe in če si kaj naredil prav. Po drugi strani pa je to nekaj, kar moraš vzeti v zakup in s tem živeti. Skratka, stvari ne gredo vedno idealno. Bistveno je, da smo zadovoljni s tistim, kar je za tem časom ostalo - in to so plošče. Če pogledam samo ploščo, lahko povem, da sem zadovoljen s tistim, kar sem naredil.

Teh pa je ...
Devet.

Začeli ste z new-wavom, kasneje ste nekako utemeljili prav svojo zvrst. Se vam je morda kdaj zdelo, da delate pot drugim skupinam, oziroma da vam kdo sledi?

Prav konkretno, da bi ugotovil, glej ta pa je zrasel pod našim vplivom, tega ne morem trditi. Je pa res, če se malo vrnem: ko smo začeli, smo bili nekakšen novovalovski band, ampak vsak band, ko začne, je v bistvu otrok svojega časa. Ko smo mi začeli, je bil to nek takšen glasbeni trend tukaj na tem področju.

Meni se zdi, da tega takrat pri nas še ni bilo, da ste bili prav vi, ki ste to glasbo prinesli k nam.

V bistvu se je ta scena začela z bandi, kot smo mi, Videosex in podobnimi. Problem je, ko tisti val, v katerem si začel, tisti glasbeni trend mine in ga nadomestijo drugi. Za band je velika stvar, da se izkoplje iz tega in da zaživi neko

samostojno življenje, da ni vezan vedno na določen trend ali kaj takega. Ker če se ti to ne zgodi, potem si obsojen ves čas na neko prilagajanje, kompromise in to. Zdi se mi, da nam je enkrat proti koncu osemdesetih uspelo oblikovati svoj stil, ki je značilen čisto za nas. In ko to narediš, potem imaš možnost, da trajaš dlje časa.

V svetu in pri nas podeljujejo vse več glasbenih nagrad. Ali se vam, kot trikratnim zmagovalcem Pop delavnice, na primer zdijo koristne?

Torej, od kakršne koli nagrade do sedaj prav konkretnih koristi, v smislu da pomeni nekaj v karieri, ni bilo. Je pa dejstvo, da je dobro, da take stvari so. Škoditi ne more, če že izrazito ne koristi.

Ali je pri nas smiselno govoriti o lokalnih scenah? Pri ljubljanskih skupinah na primer lahko najdemo neki skupni imenovalec.

Podobno je v Novem mestu, za Novo Gorico niti ne vem ...

Na žalost je tega veliko premalo. V Ljubljani sicer lahko govorimo o neki lokalni sceni, tukaj tudi. Prav tako je recimo na obali. Na Goriškem tega na žalost ni. Če obstajajo lokalne scene, to pomeni, da se nekaj dogaja, da se stvari gibljejo tako v glasbi kot v javnem življenju. Če pa tega ni, je to za tisti kraj zelo žalostno.

Kaj je torej trik, tista magična pot: regionalizacija ali globalizacija?

Jaz mislim tako: ne more biti dobre regionalizacije brez globalnega sistema in enega globalnega sistema ne more biti brez dobrih regij.

diktafon je mučil Boštjan Vlašič

LokalPatriot

serija nastopov ob izidu plošče Novo mesto 77-97

Kakšna glasba naj bi se vrtela v klubu?

Komentar

Glasba v mnogih slovenskih lokalih je katastrofalno slaba. Večina teh ne naredi ničesar, da bi bila boljša. Obiskovalcev lokalov slaba glasba niti ne moti (kulturno-glasbeni idiotizem?). V LokalPatriotu delamo na tem!

Med vsemi orodji za privabljanje gostov, ki jih ima sodoben klub, je nedvomno najpomembnejši (seveda poleg gostinske ponudbe) izbor glasbenega (kulturnega) programa. Ne le, da skrbi za zabavo in dobro počutje, temveč v določeni meri poskrbi za izoblikovanje glasbenega okusa poslušalcev. Vsa zadeva ni tako agresivna, kot se zdi na prvi pogled, vendar smo ljudje socialna bitja ter kot takšna dovzetna za vplive okolice. Tako je vitalnega pomena možnost idejnega sooblikovanja programa, ki lahko le tako sledi povpraševanju in sodeluje s publiko.

Kakšen naj bi torej bil glasbeni izbor, da bi vsa zadeva izgledala nekoliko drugače? Kot prvič je potrebno postaviti določeno kvalitativno mejo. Vsaka glasbena skupina bi nedvomno morala pred aktivnim udeleževanjem v glasbenem vrtiljaku doseči določeno stopnjo predznajanja in (potencialne) kvalitete. Kot drugič je potrebno določenim tipom glasbe zapreti pot do udeleževanja v klubu, kajti če tega ni, je resno ogrožen koncept le-tega (predstavljajte si koncert Brandija v punkerskem klubu ipd.), včasih pa tudi dobra prebava.

Preden me glasbeni liberalci zaradi tega linčajo, naj povzamem: vrti se naj vsaka glasba! Marginalne zvrsti in projekti naj živijo v okviru tematskih večerov, čigumarsko-popasto-butasto glasbo pa vseeno lahko prepustimo drugim.

ES. V LokalPatriotu najdete nabiralnik, kamor lahko izlijete svoje ideje, komentarje in čustva.

Vlaho boštjanvlasic@drustvo-dns.si

fotografije Tomaž Grdin

NOVO MESTO - 77-97 (GOGA) O tej kompilaciji menim, da ni potrebno zgubljeni preveč besed. Zadeva je ekipi nedvomno uspela v vsej svoji antologijski veličini. Resnici na ljubo pogrešam par skupin, ki manjkajo, vendar so za to nedvomno krive višje sile. Za tistega, ki bi rad izvedel več, je zgoščenki priložena knjižica z zavidljivo količino podatkov. Če še niste ponosni lastnik tega lokalpatriotskega dokumenta, imate vse možnosti, da le-to postanete.

KLEMENKLEMEN - TRNOW STAJL (NIKA) Če je Ali-en hip hop rapersko pumpanje zgrabil in porinil v vesolje elektronskih samplov, ga je Klemen vrnil v urbano sceno in v svoji minimalističnosti zadel v polno. Delikventno THC - jevska tematika poskrbi za obilo zabave ob poslušanju, glasbeni del pa na trenutke deluje malo prazno, kar pa niti ni ovira, saj plošček, sploh ob pomanjkanju podobnega materiala, nedvomno ostaja zanimiv. Vredno preizkusa.

DON MENTONY BAND - DOBR SE MI DOGAJA (NIKA) Tu je plošček za ljubitelje r'n'r starost slovenske scene. Nov album Don Mentonija prinaša reciklažo standardnih rokarskih prijemov, ki jih Zmazek dobro zna vedno znova uporabiti in čeprav nam ne pokaže nič novega, je v primerjavi s prejšnjimi (precej mlačnimi) albumi čuti svežino. Morda bi moral vključiti malo buldožerskega bluesa, da bi bil stoodstoten zmagovalček, kljub vsemu pa - kar tako naprej, Žan!

Njegova zgodba je house. Če ga slučajno srečaš v katerem izmed novomeških lokalov, pije juice. Ukvarja se z vrtenjem klubske glasbe in se s tem tudi preživlja. Ja, ne boste verjeli. Končno smo na glasbeno pogovornih straneh prišli do nekoga, ki izhaja iz Novega mesta in se je odločil, da mu bo glasba rezala kruh. Pravzaprav gre za enostavno odločitev. Vendar ni vse tako preprosto, kot se zdi. In zakaj ne? Odgovor je in se ponuja kar sam od sebe. Pravzaprav leži na cesti, le pobrati ga je treba. Če se odločiš živeti od glasbe, moraš imeti jajca, tako velika, da zaradi njihove teže jutraj težko vstaneš in se zvališ s postelje, vendar ko postanejo noge dovolj močne, da prenašajo njih težo, postane gibanje enostavno, prijetno in zabavno. Misel je dala besedo in le-ta sedaj ostaja na papirju zapisana.

Kdo lahko postane DJ, je potrebno kakšno znanje, poznavanje glasbenih zvrsti ...

Moje mnenje je, da vsak DJ, ki začne vrteti, ni bistveno kakšno glasbo, mora imeti predznanje, mora poznati soul, funk, hip hop, disco in ostale glasbene zvrsti. Sam vrtim house in ravno ta izhaja iz omenjenih zvrsti. Njegov rojstni kraj je afriško-ameriško okolje in bogate kulturne tradicije jaza, soula, gospela ...

Kako se začne razvijati house?

Za rojstvo housa je pomemben nastanek disco glasbe, ki se je začela pojavljati v začetku 70-ih let, potem pa se je ob uporabi prvih elektronskih masin začelo mešati nekaj zvrsti z disco glasbo in tako je počasi začel nastajati house. Disco in house imata precej skupnih stvari, ločuje ju samo ritem, oziroma način, kako je ritem posnet. Pri disco glasbi gre za ritem, ki ga odigravo glasbeniki, medtem ko pri housu zvok ritma uprizarjajo razne ritem mašine. Ostale stvari odigravo glasbeniki v studiu. Housu pravijo tudi disco glasba devetdesetih let.

Če hočeš poslušati neko zvrst glasbe, je včasih potrebno vsaj malo predznanja, da se ti zvok usede v ušesa in da nekaj odneseš s sabo na pot. Kdo lahko posluša house?

House je vsekakor kvalitetna glasba in pa glasba za ljudi, ki že poznajo neko glasbeno zgodovino, spremljajo njen razvoj, imajo neko predznanje o glasbenih zvrsteh. House pravzaprav ni najbolj primeren za mladino, oziroma je primeren za tistega, ki posluša soul, funky, jazz. Se pravi, nekaj se ti mora sanjati o disco glasbi, pa o jazzu, če hočeš dojeti house.

Kdaj se ti prvič srečaš z večkrat omenjeno zvrstjo?

Prve plošče sem začel kupovati leta 88, 89. Takrat se Sloveniji še ni niti sanjalo, kaj sploh to je. Mogoče je bilo tudi nekaj DJ-ov pred mano, ki so že kupili kakšno house ploščo, ampak tako rečeno prvi house partyji (čeprav sam ne maram tega izraza, jaz temu pravim klubska zabava) se začnejo pojavljati v drugi polovici devetdesetih let. Takrat je bilo DJ-em zelo težko, za razliko od danes, saj hoče že vsak klub, vsaka gostilna, organizirati house zabavo. Na žalost vsi organizatorji vidijo samo dobiček in nič drugega. Ne vidijo in ne slišijo pa glasbe, ne slišijo, kaj vse je za housom, ne vidijo klubske kulture in to je res žalostno. Prihaja do tega, da hoče že vsak organizirati house zabavo, a o tem praktično nima pojma. S tem pride do dilematskega predstavljanja glasbe in to ne prispeva ne k popularnosti ne k razvoju housa.

Zakaj ne maraš, da se zabavi, na kateri se posluša house, reče party?

Ne maram zaradi tega, ker ima party predznak drogiranja. Vsi ponavadi house takoj povežejo z rejvom, kjer praktično gre za drogiranje. Znano in jasno je, da se na rejvih zadevajo z ekstaziji in kaj vem s čim še. In potem dobi tudi house negativen predznak, čeprav nima nobene povezave ne z enim ne z drugim. Nekateri zaradi tega dobijo popolnoma napačno predstavo o housu.

Kje v Sloveniji se lahko prisluhne kakovostni house glasbi, ali so se že oblikovali centri, kraji, kjer je house bolj sprejet kot drugje?

Definitivno je to v Ljubljani klub Central, potem je tu K4, Propaganda, zdaj se pojavlja čedalje več pubov, ki vrtijo house, v Izoli je Ambasada Gavioli in še nekaj klubov po Sloveniji, tako da je že kar nekaj uveljavljenih večerov s to glasbo. Zadeva se kar razvija in s tem tudi kvaliteta. Kar zadeva centre, je to vsekakor Ljubljana, pa Izola, Maribor, Celje, skratka večja mesta.

V Novem mestu si tudi že vrtel, kakšen je tvoj vtis in primerjava z ostalimi slovenskimi mesti?

Sem vrtel, vendar zdaj že kar nekaj časa nisem. Enostavno tu ni kluba, kjer bi lahko. Je LokalPatriot, ki ima neko svojo politiko, imam pa občutek, da ravno ne poznajo klubske kulture in zaradi tega tudi nimajo klubske zastavljenega programa. Ne samo v smislu elektronske glasbe, ampak v smislu celotne politike.

Kaj tebi pomeni beseda klub, kaj si predstavljaš pod tem imenom, kako naj bi deloval klub?

Klub je pač prostor, kjer se obiskovalcem in poslušalcem ponudijo tematski večeri. Se pravi, klub je prostor, kjer se en večer vrta jazz glasba, drug večer rok glasba ali igra rok skupina, naslednji večer lahko poslušaš latino glasbo, pa house ... Bistvo kluba so tematski večeri.

Misliš, da ima lahko klub vstopnino oziroma neke klubske izkaznice, ki bi omogočale članom določene ugodnosti?

Vsi klubi delujejo na članske izkaznice, se pravi člani imajo določen popust pri vstopnini, mogoče 20 odstotkov, tisti, ki niso člani, plačajo polno vstopnino. Povsod po svetu kjer sem bil, se plačuje po klubih vstopnina. Ni bistveno, ali je to rok klub ali je to klub z elektronsko glasbo ali latino. Mislim, da s tem, če klub nima vstopnine, razvrednoti artista in v tem klubu se potem zbirajo razni ljudje, ki mogoče s klubske sceno nimajo nič skupnega in niso prišli zaradi glasbe in zabave tja, ampak mogoče se samo napiti, mogoče narediti kakšno neumnost.

Lahko potem rečeva, da je rodna nam mati Dolenjska še v povojih pri sprejemanju in razvijanju klubske scene in še čaka svoj trenutek, ko bo na široko razprla svoja nadržja in nahranila lačne glasbene otroke?

Jaz bi rekel tako. Na žalost na Dolenjskem ni kluba, ki bi načrtno razvijal svojo politiko in s tem house oziroma elektronsko kulturo.

Zatorej logičen sklep po teh tvojih besedah sledi, da pravzaprav nimamo kluba?

Ja, točno tako. Tudi ko se pogovarjam z ljudmi, ki so bili vsi zelo navdušeni nad dejstvom, da se v Novem mestu odpira klub, so zdaj razočarani, ker ni pravega dogajanja, katerega so pričakovali.

Ti se preživljaš z ustvarjanjem zvoka, na kakšen način prideš do posla, kako klubi izbirajo DJ-je, so potrebne kakšne avdicije, da prideš do svojega večera?

Gre za različen odnos klubov do DJ-ov. Ko imaš ime, se pravi, da si že uveljavljen, te lastnik pokliče sam ali ga pokličem jaz. Kjer te še ne poznajo, se lahko odločijo zate na podlagi posnetka, ki si ga ustvaril. Obstajajo tudi razne variante avdicij, vendar se jaz tega na poslužujem. Glede na to, da že dolgo časa vrtim, imam ime, se pravi, sem uveljavljen DJ in mi ni potrebno predstavljati svojega dela preko avdicij. Je pa res, da v Sloveniji praktično ni glasbenega trga, popolnoma jasno je, da ga tudi DJ nimamo, ki smo bili do nedavnega še tabu, nekaj čisto neznanega. Upam, da se bo v naslednjih letih tudi ta trg oblikoval pri nas, zaenkrat pa je tukaj kar velika zmeda. Nimamo tradicije, trg se šele oblikuje, agencij, ki bi zastopale DJ, še ni, smo na začetku.

Na svojih nastopih sodeluješ tudi z glasbeniki, ki so s tabo na odru, čeprav gre v bistvu za glasbo, ki prihaja iz plošč, kljub vsemu sodeluješ z 'živimi' glasbeniki ...

Ja, včasih imam s sabo tolkalista, saksofonista ali kitarista. Gre predvsem za to, da želim obiskovalcem predstaviti, da je v tej glasbi filing, da so tukaj 'živi' instrumenti in da samemu prizorišču dam eno dodatno energijo. Publika se odlično odziva na tak način predstavljanja house glasbe in mislim še naprej početi te stvari. Zadnji nastop, ki sva ga naredila s kitaristom Bartom v Klubu Central, je bil na visokem kakovostnem nivoju.

Kdaj se začne house zabava, koliko časa traja?

Različno, sam sem najbolj vesel, če se začne zabava ob enajstih zvečer, mogoče dvanajstih in potem traja do petih, šestih jutraj, kar je po mojem mnenju popolnoma dovolj. Če se resnično zabavaš in plešeš pet, šest ur brez dodatnih substanc, je to dovolj. Čeprav zdaj postaja moderno, da vse to traja dlje, recimo deset ur, potem pa še (seveda s pomočjo substanc) blaznijo po raznih after partyjih. Normalen človek ima popolnoma dovolj pet, šest ur. Na teh zabavah gre predvsem za stanje zavesti, da se ne drogiraš in se greš na dogodek enostavno zabavat. Mislim, da se v tej smeri še vedno premalo naredi, kar se tiče drog in te kulture. Pri tem mislim na vse vrste zabave od koncertov do raznih drugih večerov.

Kaj moraš še vedeti, poleg poznavanja glasbe seveda, če hočeš biti dober DJ?

Poznat moraš psihologijo ljudi. Prebrati in začutiti moraš, kaj ljudem odgovarja. Ne gre za to, da padeš pod njihov vpliv, ampak da jih ti vodiš po svojem "filingu". Šele takrat začne tista energija krožiti in to je to.

Kaj pa, če ljudje ne padejo noter, če mogoče ti nimaš svojega večera, imaš kakšen trik, s pomočjo katerega rešuješ večer?

Ja, čisto enostavno. Mislim da ni rešitve. Pride večer, ko v klubu ni prave pozitivne energije. Takrat ponavadi vsak lastnik pravi, naj vrtim komercialno muziko. Samo tudi to ni rešitev. Če ni energije, je ni. Potrebno se je potruditi, kolikor se pač lahko, da ti ljudje ne zbežijo.

Se ti lahko zgodi, da te lastnik kluba najame za vrtenje house glasbe, potem pa spremeni odločitev in od tebe zahteva, da vretiš svobodno Dalmacijo?

Če bi prišlo do tega, bi enostavno zapustil lokal.

Kaj loči dobrega in slabega DJ-ja?

Ja, dober je dober, slab je slab. Tukaj je več elementov, ki so bistveni, od poznavanja glasbe do tega, kako obvladaš tehniko vrtenja le-te. Pomembno je, če imaš svojo ploščo. V naslednjih mesecih se bom začel ukvarjati s produkcijo svojega singla, v studiu pri Tomažu. Odločil sem se, da grem v letu, ki prihaja, pogledat še druge zanimive glasbene trge.

Si že kdaj obiskal druge DJ-je, mislim predvsem na tuje, hodiš na kakšne seminarje, kako spremljaš dogajanje izven naših meja?

To poletje sem sodeloval na prestižnem workshopu za DJ-je, ki se imenuje Red Bull Music Academy. Srečanje je bilo v Dublinu, kjer se zberejo svetovno znani DJ-ji, remikserji, producenti in vsi, ki so povezani s klubske industrijo. To deluje v smislu izmenjave izkušenj. Vrtel sem tudi v klubu Sirens, moram reči, da je bilo zelo dobro vzdušje. Predstavil sem se tudi na njihovem radiu Sound Factory, ki ima milijon poslušalcev. Imel sem dveurni nastop. Bil sem v Windmillane studiu, kjer so ravno snemali U2, šel sem pogledat, kako izgledajo mašine, na katerih vrežejo vinilko. Dober občutek.

Kako misliš, da bi se lahko izboljšale stvari pri pojmovanju in razumevanju elektronske kulture?

Veliko vlogo pri tem imajo mediji. Radio, TV, časopisi. Na žalost v Sloveniji vse preveč verjamejo in premalo razmišljamo s svojo glavo. Če neke napišejo, da je to dober glasbeni dogodek, vsi verjamejo, da je to res tako. Noben o tem nič ne razmisli, nihče prej ne posluša izvajalčeve glasbe, enostavno imamo še preveč črednega nagona.

Naj ti sonce sreče, DJ Dekky, nikoli ne zaide.

S spoštovanjem, veseljem in razumevanjem sem se pogovarjal

Rok Otočec

“Na Dolenjskem ni kluba, ki bi načrtno razvijal house oziroma elektronsko kulturo”

Kaj lahko naredi študent z 1 mega?

Dviguje denar na bančnih avtomatih. Plačuje v trgovinah, označenih z nalepko BA ali Maestro. V krizi izkoristi mesečni limit na tekočem računu. Od doma ali od kjerkoli se preko računalnika priklopi na SKB NET, preko telefona pa na Zeleni telefon in že je v banki. Seveda preverja stanje na svojem računu ali pa plačuje položnice. Mega, ne? Oglasi se v SKB banki!

Mega kartica SKB banke.
Uporabna do konca študija.

SKB BANKA D.D.
www.skb.si

park eXtreme

park eXtreme

RAFTING KLUB GIMPEX STRAŽA

Stara cesta 1, 8351 Straža, tel.-fax.: 07/308 41 72
ŽR.: 52100-620-107-05-1970119-1137816

Rafting na Krki

obvezno z nerjavečim srčnim spodbujevalnikom

Ker adrenalinski športi človeka nekako zasvojijo, smo se Park Extremovci odločili za novo akcijo. Željni po žilah šibajočega adrenalina smo v Stražo poklicali Rafting klub Gimpej (07/3084172) in se naročili na spust po reki Krki. V gumijastem čolnu. OK, vem, kaj porečete. Krka in adrenalin? Dovolite, naj pojasnim. Tudi na paintball streljačino smo prišli z rokami v žepih in žvižgajočimi pišmevritovskimi ustnicami, pa nam je že prvi zadetek pognal srčni utrip v višave. Ker je bolel. Pri drkanju pravijo, da najbolj trpijo ušesa (ko na vse strani oprezaš, kdo bo od kje prišel), pri paintballu trpijo še oči, pri raftu na Krki pa, dragi moji, trpi še vse ostalo. Res. V igri za adrenalinski izlet je bila najprej Soča, ko pa je prežvečila in izpljunila letos menda že šestega Madžara, smo jo soglasno črtali. Naša zelena lepota, zaradi dežja nabrekla v rjavkasto, se nam je nenadoma zazdela čisto dovolj nevarna reka, ki bo našim nameram povsem zadostila.

Torej, poklicali smo v Gimpej in se dogovorili za spust. Cena? Sitnica. Študentje imajo seveda popust. V čoln v zamejo šest oseb, mi smo napolnili dva. V Straži so nam dali neoprenske obleke, čelade in reševalne jopiče; vse skupaj smo oblekli na obali, kjer smo se spustili na vodo. Ej, izgledali smo super (čekirajte fotke), takoj smo poskakali do riti v vodo. Da vidimo, če drži. In je držala. Obleka vodo, namreč. V prvi raft z ekstremnim krmarjem smo se vkrcali Park Extremovci; v drugega navadni adrenalinski džankiji. In smo veslali. In veslali. Kje se to pržge, majstr, je nekdo krmarju pomolil pod nos veslo, ko nas je neuspešno poskušal nekako uigrati v kaj vsaj od daleč ekipe podobnega. Ja, kaj naj rečem, nekako ga nismo jemali preveč resno. Pod neoprenom nam je kljub že skoraj koledarski zimi postajalo neznosno vroče, veslanje je postajalo še bolj nesinhrono, če je kaj takega sploh mogoče. Za biti tako neuigran moraš pa ogromno vaditi, nekdo ugotovi. Ej, kje je tisti oblubljeni extreme? Več adrenalina proizvedeš, ko prečkaš cesto mimo zebre. Nekaj časa smo tekmovali med sabo in se škropili z ledeno vodo, a nam to kmalu ni dajalo nobenega zadovoljstva več. Dolgčas. DOLGČAS! Zaslišimo šumenje. Slovenski taborniki nimamo reaktivcev. Jez? JEZ! Nenadoma, izza ovinka ga zagledamo. Saj s ceste verjetno ne izgleda nič posebnega, a ko si v čolnu, skoraj pozimi ... OK, kar naenkrat se s stopali, s katerimi naj bi se zataknili za vrvi na dnu rafta, divje brcamo. Ni dovolj prostora za vse. Je, seveda, a ne za panične. Utihnemo in veslamo. Žal nam je, da nismo trenirali, ko bi še lahko. Smo že skoraj na jezcu. Eh, kaj naj rečem. Grdin je, pameten, veslo zagrabil v levo roko, na notranjo stran čolna. Mesari med nami. Še dobro, da imamo čelade. Skendi, ki sedi pred mano in je tako prvi nad jezom, se vrže nazaj, meni v naročje. Ne pomaga, vseeno gre čez. Prevrnemo se. Ledena voda sploh ni ledena. V paniki se tudi usrati ne moremo, pa ne zato, ker je neopren preveč na tesno okoli naših riti. Pred jezom smo se vsi tako hiteli zatikati za vrvi, da smo se zataknili do kolen, zdaj pa, pod vodo, se ne da tako enostavno

odklopiti. Že pod vodo sem spoznal, zakaj čelade. Ne zaradi skal. Mlatimo kot brezumni okoli sebe. Molimo glave nad gladino in plezamo po šibkejših. Še dobro, da med nami ni žensk in otrok. Plezali bi po njih. Uroš plava z očali in domnevam, da ne vidi kaj dosti. Me ne briga, splezam prek njega. Saj plava v pravo smer. Boris je pameten, umakne se na obalo. Ostali prilezemo na čoln, na smrt upehani, krmar se nam smeji. Naročil sem mu, naj nas prevrne, a sem mislil, da nas bo prevrnil na mirni vodi in nas prej obvestil. Pa ja. Le kaj sem mislil. Hlastamo za zrakom in besni gledamo med navadne Parkovce, ki se nam režijo na vse grlo. KAJ? Na tvojo moč za njimi. Veslamo kot eden. Čudo, res. Se vržemo kot tigri na njihov čoln in jih poskušamo prevrniti. Ne gre nam, nismo izkušeni. Tinca se brani kot levinja, Marijan, ljubeči jo soprog, jo brani z zadnjimi atomi moči. Če ne bi bilo Nejca, jih ne bi prevrnili. Bilo mu je vroče, a ni hotel sam v vodo. Njegovi soveslači niso opazili, kdo jih je

prevrnil. Tinca, Katja in Alenka kričijo. So bolj drobne sorte, neopren jih ne tesni, ledena voda se jim zliva za vratove. Eh, sorry. Nekaj grdih pogledov, malce rahle zamere, dokler nismo prišli do sape, potem pa zabava do izkrcanja. Na vsakem jezcu smo stiskali ritke in skakali drug po drugem, pod vsakim jezom pa smo bili v vodi. Naši krmarji, ki turiste vozijo le zato, da zberejo nekaj sredstev, nujno potrebnih za ekipo, so tretji v državi. Legendarni Bobri so drugi. In so natrenirani, vam rečem, naši krmarji. Le z rahlim zavesljamem so sposobni skipati veslača v vodo. Če hočejo. In če jim naročiš. In smo jim naročali. Torej, zabava do konca proge, pred in nad jezovi adrenalina čisto dovolj, vmes pa niti ščepeca več dolgčasa. Priporočam. Tudi za tiste s srčnim spodbujevalnikom. Če je le iz nerjaveče kovine. Gimpejovci so zakon.

višji veslač Šini
fotografije Borut Peterlin in Tomaž Grdin

pokrovitelj rubrike

Docem
d.o.o.
KERAMIČARSKA DELA

Horvat David
Smrečnikova 22
8000 Novo mesto
t/f: 068 341 715
gsm: 639 422

Človek brez knjige je kot pekel brez hudiča

Evald Flisar

Potovanje predaleč

Vodnikova založba, Ljubljana 1998, 2000

Peter Semolič

Krogi na vodi

ŠOU Beletrina, 80 str., Ljubljana 2000

Prvi vtis: Moreče. Končni vtis: Splačalo se je knjigo prebrati do konca. Seveda vam to zelo malo pove o Flisarjevem Potovanju predaleč, zato bom začela na začetku in se sprehodila po svojem branju zadnjega izdanega Flisarjevega dela.

Po naslovu sem sklepala, da sem v roke dobila potopis in začetek zgodbe v letalu na poti v Indijo je moja pričakovanja potrdil. Toda po nekaj odstavkih me je presenetilo filozofsko-teološko introspektivno branje. Zavoljo pričujoče recenzije sem se prebila naprej in ko je letalo pristalo v Bombayu in se je brezimni Evropejec srečal z živo Indijo, je tudi pisanje dobilo živahnejši, konkretniji, potopisni ton. Ta je ena od niti, ki jo avtor zasleduje skozi vse delo in ponuja precej dobrih informacij o tem, kaj se vam v Indiji lahko dogaja. Se pravi: barantati morate kolikor se le da, zaupati ne smete nikomur, saj vam vsi hočejo zvabiti denar iz žepa, hoteli 1st class so vse kaj drugega kot v Evropi, najbolje se je voziti z vlaki, saj vas na avtobusih zmečkajo ali pobruhajo in seveda boste po prvem obroku izsrli prebavni trak (Pa naj še kdo reče, da se v Indiji ne da očistiti). Vse to je popisano na zelo duhovit in slikovit način, se pa avtorju ponekod vtihotapi v pisanje preveč dokumentaren ton, glede na to, da gre vendarle za fikcijo in je potopis v drugem, če ne celo v tretjem planu Flisarjeve pripovedi.

Vsaj dve ravni po pomembnosti predhodita potopisni, in sicer filozofsko-psihološka introspekcija (najbrž tega ni možno drugače označiti) in ljubezenska zgodba. Flisarjev junak je zahodno-evropski človek, ki ga zaznamuje ratio, razum in z njim podatki, analize, dokazi, znanost. Vendar mu vse to ne prinaša duhovnega miru, zato se ga odpravi iskat v Indijo k svojemu guruju Joganandi, kjer ga je nekoč že našel. Svojega učitelja sicer ne najde, spozna pa mlado Indijko, Sumitro, "dobro prijateljico", ki mu pomaga vstopati v duha Vzhoda, Indije, domišljije, intuicije, iracionalnosti, mita, naključja... Skupaj potujeta po Indiji in iščeta - enostavno rečeno - Boga. Zapletata se v težka filozofska, verska in psihološko obarvana razmišljanja, kar ponekod ustavi ritem pripovedi, pisanje se oteži in branje skoraj ustavi za stran, dve, pet... Kar pa je najbrž razumljivo, saj poskuša pisatelj direktno opisati nekaj, kar se še izkusi težko.

Vendar zgodbo vselej premakne z mesta potovanje in pa seveda ljubezenska zgodba. Popotnika sta moški in ženska, ki se (seveda) spolno privlačita in avtor ponudi nekaj briljantnih vpogledov v moško in žensko naravo, v njuno seksualnost, osramočenje, trmanje, provociranje, skratka mačizem in PMS, ne spregleda pa tudi njune nežnosti, ranljivosti, bolečine in veselja. Toda Flisar je v grobem, kar se tiče erotike neprepričljiv in po mojem mnenju kratko malo pretirava. Poskusite si predstavljati: moški in ženska, v isti postelji, skoraj vsak večer, dva meseca, objeta, gola, se gledata!!!

Vse te ravni - potopisna, filozofsko-psihološka, erotična - se v Flisarjevem delu tesno prepletajo. Sumitra je hkrati vodička, učiteljica in ženska, Evropejec je turist, učenec in moški in vprašanja se postavljajo in odgovarjajo tako o svetu kot o Bogu in človeku. Vendar pa bi kdo lahko Potovanje predaleč prebral tudi takole: Petdesetleten moški gre v Indijo, kjer sreče mlado, lepo, brhko Indijko, ki mu požene kri po žilah. Grozno se privlačita, vendar ker je on premalo moški, ona pa preveč ženska, nihče ne naredi prvega koraka. Zato potujeta gor in dol po Indiji in do nezavesti komplicirata o luciferjih, bogovih, identitetah, jazih ..., namesto, da bi že prvo noč konzumirala svojo zvezo in bi bilo življenje takoj lepše. No ja, potem pa bi bili ob soliden roman ...

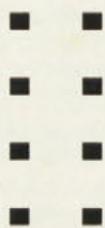
Brigita Judež

Napovedi Daneta Zajca in Esada Babačiča, ki sta nekoč zapisala, da je Peter Semolič "pred našimi očmi nastajajoč nov pesnik" in "da bo še eno močno ime mlade slovenske poezije, ki bo sijalo samo zase", so se uresničile že nekaj let nazaj. Po izredno odmevnem prvencu Tamariša je sledila zbirka Bizantinske rože, v kateri avtor počasi gradi in pili jezikovno pesniški svet, ki je še posebej "izoblikovan iz lastnega, enkratnega in neponovljivega bitja". Pesmi so tematsko povezane, kar pripomore k večji konsistentnosti, da bo knjiga lahko brana kot celota, pisane so tako v svobodnem verzu kot tudi v verzifikacijskem. Avtor sledi vzhodnjaški in zahodnjaški pesniški tradiciji, nekatere pesmi so izredno jedrnate in kratke, druge anekdotično dolge. Tretja zbirka Hiša iz besed vsebuje med drugim pesmi, ki so bile že prej objavljene v Novi reviji in v drugih literarnih revijah. Za moto knjige je Semolič izbral verze Daneta Zajca, Seamusa Heaneyja in Jacquesa Préverta. Pesmi so različni "dvo govori" z drugimi pesniki, iskanje tistega najbolj »bitnega«, kar človek nosi v sebi, zato vračanje v otroštvo, kjer se pesniku razkrivajo pomembne skrivnosti. Njegova hiša je polna istrsko-kraškega mediteranskega ozračja in osončja, kot je zapisal Josip Osti, in mnoge pesmi te zbirke lahko uvrščamo v sam vrh slovenske ljubezenske lirike. Podobno mediteranske in tople so pesmi iz najnovejše zbirke Krogi na vodi.

Pesem, ki odpira zbirko, nosi obliko soneta brez rim in nas vodi v svet poezije radosti (kljub nekaterim temam, ki so precej žalostne). Pesniški "jaz" širi duhovna obzorja, beremo "svojevrsne pesniške potopise ali dnevnike s potovanj", pred nami se zarisujejo kraji, ki jih je pesnik obiskal. Imena, ki so ustvarjalno vplivala na avtorja, so Ezra Pound, Zbigniew Herbert, Octavio Paz, pesem Drumcliff pa je posvečena velikemu Williamu Butlerju Yeatsu. Semolič piše drugače kot prej, čeprav se tematika ne spremeni, edino ljubezen se zrcali v novi, spremenjeni luči. V pesmih si zastavlja mnogo več vprašanj, kot si jih je poprej, njegova ljubezen je nepatetična, odkrita in predvsem nesramežljiva.

Branje Semoličeve poezije nas popelje v svet sanj, nehote smo vrženi v kroge asociacij, ki gradijo pesniške podobe, preko katerih stopamo "v pokrajino onkraj besed".

Irena Svetek

Rekviziter

Z a . č e t e k
n o v o m e š k e
g l e d a l i š k e
s e z o n e

Prva predstava v okviru gledališkega abonmaja je v Novo mesto priromala iz Mojega gledališča. Monokomedijo Eberharda Streula in Otta Schenka v režiji Iztoka Valiča izvaja Bogomir Veras.

Ob polni razsvetljavi na oder, Karlija kličoč, priraca priletni rekviziter z maketo operne hiše v rokah in ugotovi, da je dvorana polna ljudi, ki čakajo na predstavo. Nič kaj sramežljivo nam dopove, da predstave danes ni in da nas je nekdo pošteno opetnajstil. Takoj nas skuša dobrohotno rešiti iz zagate, zato brž kontaktira s človekom, ki bi situacijo utegnil rešiti in pri tem skorajda uniči ubogo sivo telefonsko slušalko - tako vehementno in zagreto tipka po njej. Človeka seveda ne dobi in kmalu se kar pogumno razgovori. Med drugim nam razkaže rekvizite, pove nekaj zakulisnih zgodb, razkrije par skrivnosti (izvemo, da kri na odru ni taprava in da nož v srce ne pikne zares in da je krvavi steak v bistvu speštana banana, prelita z malinovcem), čisto potihem pa izvemo tudi, da na skrivaj ljubi mlado rekviziterko Lenčko. Vmes zapoje pa še kakšno operno arijo. Osnovni koncept uprizoritve je čimbolj zabrisati mejo med publiko in odrom, kar je doseženo z lučmi v celi dvorani, s stopanjem igralca z odra ter njegovimi fizičnimi stiki z gledalci in tudi neposrednim nagovorom publike, ki postane kar del igre. Z odra med stavki in besedami klofutajo naslednje trditve: "Tu smo,

da se zabavamo, zato je ljudstvo, zabavaj se! To, kar ravnokar gledate, je smešno, torej, smejte se!" Ne vem, zakaj mislijo (ustvarjalci predstave), da smo gledalci neumni. Če na odru poveš ali izvedeš neko stvar, ki je sama po sebi že komična, ni treba tega še poudarjati z nekimi pretiranimi znaki, da bomo ja razumeli, da se je treba smejati. Ne pravim, da je kaj narobe, če se v gledališču zabava, samo ni treba z odra nasilno sugerirati tega. Tako siljenje na odru se mi zdi prej zoprno kot smešno in vprašanje je, koliko časa tak način igranja sploh zdrži. Slej ko prej začne močno motiti, kakor tudi konstantno koketiranje s publiko.

Nekje v drugi polovici predstave se pojavi vprašanje, ki me zmede glede prostora igre in scene. Zakaj ima stric na odru toliko rekvizitov in kostumov iz vseh možnih predstav, opernih in tistih brez petja, ki se njemu sicer zdijo presuše? Rekviziti in kostumi se vendar ne shranjujejo na odru. V katerem gledališču (dvorani) pa sploh smo, v opernem ali dramskem?

Kljub temu, da tekst sam po sebi ne ponuja kaj dosti za uprizoritev zanimivega in privlačnega, bi vseeno lahko bilo prisotnega vsaj malo tazarnega teatra, saj je tako "glumadarjenje" na odru take vrste špas, ki se ga težko prenese.

Magda Lojk
3MiNi in bAltAzAr

v NOVEMBRU pri

Založbi GOGA

izideta

v prevodu Damijana Šinigoja
Kratek izlet **Ratko Cvetnić**

Včeraj smo odpisali še dva. Kolikor se da razumeti iz zmedenih zgodbic, se je zmešalo tistim novim, ki jih je Ivančič privlekel s sabo iz Zagreba. Potem ko je vsa skupina dva dni čepela v sendviču med soncem in razžarjenim skalovjem, se je eden od njih enostavno vzravnal, kakor človek, kateremu je nenadoma prišlo na um nekaj pomembnega, in spustil rafal v prvega ob sebi - prav v majhnega Domačinoviča, s katerim je stražil - potem se je obrnil k drugemu in ga zadel v dlan, ampak fantu se je uspelo zakotaliti za neko skalo, izza katere ga je, kakor pravijo, s prvim nabojem zadel točno v sredino čela. Potem se je vzravnal tretji in prijel za bombo, vendar so ga, še preden se je domislil, kaj in kam bi z njo, prekrila kopita pušk, da je prišel k zavesti šele v saniteti.

Visoko in nagubano prapočelo

Klemen Pisk

Polž
Nakar zagleda za grmom slinastega polža - velikana. „To bo pojedina!“ vzklikne in že pripravlja ognjišče, na katerem ga bo spekel. Ogenj na ognjišču škreblija, poka, cvrči, on pa gleda in gleda. Išče rimo na besedo polž. Najde jo. „Solž, solž!“ se dere. Vprašam ga, kaj to pomeni, saj te besede še nisem slišal. „Ha ha, ne veš, torej si norec ti, ne pa jaz! Ha ha, ne veš, da se začetek besede Solženicin začinja na solž!“ Potem se zakadi v polža - ta je bil velik kot merjasec - ga prime in meče ob trdo skalo, dokler ne izdihne. Ubogi polž! Ni dolgo, odkar sem ga videl, kako zoba tisto grenko travo in se pase med čebelami na bližnjem griču.

Moj
tekoči
račun

DOLENJSKA

BANKA

Lokalpatriot

sreda, 15. november, ob 19.00 uri

Športni večer: Boks (Tomaž Brinec)
Vrhunski boksar Tomaž predstavlja osnove boksa, opremo, udarce...

četrtak, 16. november, ob 20.00 uri

Literarno glasbeni večer: Autodafé (Matjaž Pikalo)
Pesnik in pisatelj poje svojo poezijo ob zvokih harmonike, violine in trobente. Zasedba bo predstavila tudi nov CD z naslovom Namišljeno potovanje.
Matjaž Pikalo - harmonika, glas
Jaka Hawlina - trobenta, bariton
Andrej Hawlina - violina, ropotulje

petek, 17. november, ob 21.00 uri

Drzni in Lepi - koncert
<http://www.fullspeed.to/drzni.lepi/>

sobota, 18. november, ob 18.00 uri

Debata - *Mehke droge bi morali legalizirati?*
Pripravlja debatni krožek Gimnazije NM

torek, 21. november, ob 19.00 uri

Kinoteka - Casablanca -
Michael Curtis am. film (Jurij Moškon)

sreda, 22. november, ob 19.00 uri

Potopisno predavanje - Egipt (Maja Žlogar)

petek, 24. november, ob 22.00 uri

Karaoke (Darja & Borut)

sobota, 25. november, ob 21.00 uri

Popperkeg - koncert
www.amolosh@hotmail.com

sreda, 29. november, ob 19.00 uri

Športni večer: Mountain Bike (Jože Jakša)
Predstavitve različnih disciplin gorskega kolesarjenja:
Cross country, Down hill, Dual...

četrtak, 30. november, ob 19.00 uri

Eksotične živali: Pajki (Damjan Knafeljc)
Damjan vas bo popeljal v atraktivni svet največjih pajkov na svetu!!

Kulturni center Janez Trdina

torek, 21.11. ob 19.30 uri

Koncert zagrebških solistov

sreda, 29.11. ob 19.30 uri

Srečanje s Prešernom (Matjaž Krmecl)

Rekreacija

AEROBIKA - v organizaciji Hop kluba

Vsi člani DNS-ja imajo pri programih Hop kluba 10% popusta.

AEROBIKA

Ob ponedeljkih in sredah med 19.30 in 20.30 uro v aneksu D športne dvorane Marof.
Kupone za vadbo lahko kupite na Infotočki.

OŠ GRM

ob sobotah od 15. - 17. ure

OŠ BRUSNICE

ob sredah od 20. - 21.30 ure

Kino spored

DOM KULTURE

od 9. do 15.11. - Mulci in Kokoške na begu

od 16. do 22.11. - Potopljene sence

od 23. do 29.11. - Road Trip

KULTURNI CENTER

od 9. do 15. 11. - Neimenovani

od 16. do 22.11. - Zajtrk prvakov

od 23. do 29.11. - Deveta vrata

Dolenjski muzej

petek, 24. november

otvoritev razstave:

Medičarstvo in svečarstvo na Dolenjskem

park

Iščemo sodelavca na področju trženja

Vse informacije o načinu dela lahko dobite na e-naslovu

davidbratoz@hotmail.com

ali po tel. 041/274-918.

Začetek dela je možen takoj. Vabimo vse, ki jih zanima trženje, da izkoristijo to odlično priložnost in prek praktičnega dela, ki - glede na uspešnost - omogoča tudi lep zaslužek, spoznajo specifično poslovanje z oglaševalci.

In memoriam...

**Andrej Markovič
(1976-2000)**

foto Blažijan Pucej

V gore je začel zahajati že zelo zgodaj s starši. Že takrat je kazal neverjetno navdušenje nad hribi in vsem, kar je bilo povezano z njimi. Kmalu so mu bile planinske poti premalo, iskal je vedno več in več, počasi je spoznaval zmeraj bolj zahtevne poti po naših gorah. Z alpinizmom se je začel ukvarjati v drugem letniku gimnazije, star 17 let. Navdih je iskal v alpinistični literaturi in kmalu zatem, ko je prebral Pot (Nejca Zaplotnika), je začutil, da je alpinizem njegov način življenja. Svoje prve plezalne izkušnje je nabiral v Prečni, v plezališču Luknja, toda te mu kmalu niso več zadostovale. Vedel je, da mu bodo le gore in stene nudile to, po čemer je hrepenel. Večino prostega časa je preživel v gorah, s soplezalci, najraje pa sam. Počasi se je spoznaval z višinami, na katerih je že večer led in sneg. Prizor ošiljenih, granitnih gora, ki se s strmimi stenami dvigujejo nad brezmejne ledenike, se mu je globoko vtisnil v spomin, in kasneje se je vedno raje vračal.

S svojo neustavljivo zagrizenostjo, potrpežljivostjo in predvsem iskreno ljubeznijo do gora ter alpinizma se je kmalu povzpel v sam vrh slovenskih vrhunskih alpinistov. Bil je sicer mlad in na začetku neizkušen, a vendar eden najboljših. Izkušnje pač pridejo z leti in kilometri.

Andrej je bil vedno nasmejan in dobre volje, ko pa si se pričel z njim pogovarjati o gorah in smereh, o načrtih in o željah, si lahko v njegovih očeh razbral še večji nasmeh, ki je včasih prav spominjal na otroško veselje in radost. Bil je kakor otrok, kateremu ni nikoli zmanjkalo sanj. Za dosego svojih sanj se je bil pripravljen maksimalno potruditi in se odpovedati marsikateri stvari, samo da bi dosegel, kar si je tako silno želel.

Ljudje, ki ne razumejo ljubezni do gora in početja alpinistov samih, ne bodo nikoli razumeli, kaj je Andrej čutil, ko je plezal. Videl je mogočnost golih skal in ledu iz tisoč in ene perspektive, bil je vaje plezanja v nemogočih razmerah kot tudi uživanja v sončnih in toplih dneh. Zmeraj je upošteval nasvete izkušenih, v večini pa se je zanašal sam nase in na svojega soplezalca, verjel je vase in ni ga človeka, ki bi mu omajal to verovanje. Prav tako ni človeka, ki bi ga prepričal, da je pot, po kateri hodi, napačna. Bil je sicer vaje mnogih pripomb čez svoje početje kot tudi neslanih šal na svoj račun, toda temu ni posvečal preveč pozornosti.

Meje evropskih gora je prestopil prvič leta 1996 in sicer z odpravo v perujske Ande. Star je bil 20 let, najmlajši, a najuspešnejši na tej odpravi. Z Matejem Zorkom sta na šesttisočak Ranrapalca priplezala po prvenstveni smeri, z Matejem Megličem pa prav tako prvenstveno na pettisočak Churup.

Naslednje leto se je udeležil Mednarodnega tabora perspektivnih alpinistov v kitajsko provinco Sečuan, v deviško pogorje Chola San. Spet so bili Slovenci najuspešnejši. V nekaj dneh jim je uspelo po treh prvenstvenih smereh priplezati na še tri neosvojene vrhove. To leto ga je Planinska zveza Slovenije odlikovala z nazivom najperspektivnejšega alpinista Slovenije.

Leta 1998 se mu je končno izpolnila velika želja; videti najvišje vrhove sveta v Himalaji in od blizu spoznati Nepal. Planinska zveza Slovenije je organizirala odpravo na osemtisočak Dhaulaghiri, katere cilj je bil, da se mladi alpinisti spoznajo z najvišjimi gorami na svetu, torej neke vrste kadrovska odprava z namenom, da se prenesejo izkušnje starejših alpinistov na mlajši rod. Na žalost ni prišel na vrh, saj mu je višinska bolezen to onemogočila. Vendar pa sta s soplezalcem Blažem Stresom preplezala po prvenstveni smeri na vrh Daulaghiričevega Eigerja. Želja po osvajanju osemtisočakov je ostala.

Leta 1999 smo Dolenjci organizirali svojo prvo samostojno alpinistično odpravo, in sicer v perujske Ande. Cilji so bili veliki in v veliki meri uresničeni. Andrej in Jure Juhasz sta po prvenstveni smeri priplezala na eno najlepših gora v Andih, šesttisočak Chacararaju, ta vzpon je eden največjih dosežkov v njegovi karieri.

Žal je bila letošnja, sicer njegova peta odprava v skrajno vzhodni del Himalaje, v Janak Himal, usodna. Pri štiriindvajsetih letih se je njegova življenjska pot tragično končala. Gore, ki jih je tako ljubil in občudoval, so ga sprejele v svoj objem, od koder se ne bo nikoli več vrnil. Andrej Markovič je našel pot, ki mu je pomenila smisel življenja. Ciljev, ki so mu omogočali, da je vztrajal na tej poti, pa mu ni nikoli zmanjkalo. Živel je polno in srečno življenje.

Manca Furlan in Jure Juhasz

park

novomeški mladinski časopis
št. 2, letnik IV, november 2000

ISSN 1408-7189

Knjižnica Mirana Jarca
Študijski oddelek
Rozmanova ulica 26

8000 Novo mesto

novomeški mladinski časopis

Odgovorni urednik: Damir Skenderović
Naslovnica: Jurij Kocuvan, Damir Skenderović
Oblikovanje in prelom: Jurij Kocuvan, Igor Ajdišek

Ustanovitelj: DNŠ
Izdajatelj: Založba Goga
Za založbo: Gregor Macedoni
Trženje: David Bratož
Distribucija: 07 393 08 12
Filmi in tisk: Špes grafika

Naslov uredništva:
Park – Založba Goga
Prešernov trg 8,
8000 Novo mesto

ZALOŽBA GOGA

PRIDI IN SE SPREHODI PO SVOJEM PARKU!